

SMMM STAJA GİRİŞ SINAVI

TİCARET HUKUKU

Konu Anlatım Kitapçığı

www.smmmonline.com

+90 850 303 0436

TİCARET HUKUKU

Ticaret Hukuku'nun temel kaynağı 01 Temmuz 2012 yılında yürürlüğe girmiş olan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'dur.

Türk Ticaret Kanunu 6 kitaptan oluşur:

- Ticari İşletme
- Ticaret Şirketleri
- Kıymetli Evrak
- Taşıma İşleri
- Deniz Ticareti
- Sigorta Hukuku

Türk Ticaret Kanunu, 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun ayrılmaz bir parçasıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TİCARİ İŞLETME HUKUKU

TİCARİ İŞLETME

Ticari İşletmenin Unsurları

1. Gelir Sağlamayı Hedef Tutmak

Bir yerin ticari işletme sayılabilmesi için gelir sağlamayı hedef tutması gerekir. Bu unsorda önemölan gelir sağlamayı hedeflemektir. İşletmenin fiilen gelir sağlayıp- sağlamadığı önem taşımaz.

2. Devamlılık

Ticari işletme olabilmesi için devamlı olması, devam kast ve amacının bulunması gerekmektedir. Devamlılık, belirli bir zaman dilimi içinde sürekli olarak faaliyette bulunmaktır. Tek seferlik işlet ticari işletme faaliyeti değildir.

Birtakım faaliyetler niteliği gereği kesintili olabilir. Bu durum işletmenin ticari işletme sayılmasına engel değildir. Örneğin; yalnızca kış aylarında hizmet veren kayak merkezinde yapılan faaliyetler devamlı kabul edilir

3. Bağımsızlık

Bir ticari işletmeden sözedebilmek için faaliyetin bağımsız bir şekilde yürütölmesi gerekmektedir. Örneğin, şubeler ayrı bir ticari işletme sayılmazlar.

4. Esnaf Faaliyeti Sınırlarını Aşma

Bir işletmenin ticari işletme sayılabilmesi için esnaf faaliyeti sınırlarını aşması gerekir.

TTK. 15. maddeye göre esnaf “ister gezici olsunlar ister bir dükkanda veya bir sokağın muayyen yerlerinde sabit bulunsunlar iktisadi faaliyeti nakdi sermayesinden ziyade bedeni çalışmasına dayanan ve kazancı ancak geçimini sağlamaya yetecek derecede az olan sanat ve ticaretle uğraşan kişi esnafır.” şeklinde tanımlanmıştır.

Esnaf işletmesi ile ticari işletme arasındaki sınır Cumhurbaşkanrı Kararı ile belirlenir.

1

1. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre aşağıdakilerden hangisi ticari işletmenin unsurlarından değildir?

- A) Esnaf faaliyeti sınırlarını aşmak
- B) Bağımsızlık
- C) Tapu siciline tescilli olması
- D) Süreklilik
- E) Gelir elde etme amacıyla işletilmesi

Ticari İşletmelerde Merkez ve Şube

6. Merkez

Ticari işletmenin merkezi, işletmenin ticari- hukuki ve idari işlerinin toplandığı ve yürütölldüğü yerdir.

Her ticari işletmenin bir merkezi bulunur. Faaliyetin yaygınlaşması durumunda tacir isteğe bağılı olarak şubeler kurabilir.

7. Şube

Şube'nin sahip olması gereken unsurlar şunlardır:

- **İç ilişkide merkeze bağıllık**
Şube'nin elde ettiği haklar ve borçları merkeze aittir. Şubeler merkez ile aynı kişiye ait olmalıdır.
- **Dış ilişkide bağımsızlık**
Şubeler merkezin yaptığı türden işi yaparken bağımsız hareket ederler.
- **Yer ve Yönetim ayrılığı**
Şubeler kural olarak merkezden ayrı yere kurulurlar ancak bu kural emredici değildir. Şubelerin yöneticileri ayrıdır. Şubenin muhasebesi ayrıdır. Defter ve kayıtlarının ayrı tutulması gerekir.

Şube olmanın sonuçları şunlardır:

- Şubeler, şubenin bulunduğu yer ticaret sicili ve ticaret/sanayi odalarına kayıt edilirler.
- İşletme devredilirken kural olarak şubeler de devre dahildir.
- Şubeler merkezin ticaret unvanını şube olduklarını belirterek kullanırlar.
- Ticari mümessilin yetkileri şube ile sınırlanabilir.

2. Ticari işletmelerin şubelerine ilişkin aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) İşletmenin merkezi ile şubesinin farklı gerçek veya tüzel kişilere ait olması gerekir.
- B) Şubenin yönetimi için ticari temsilci görevlendirilebilir.
- C) Şubenin merkezden farklı bir coğrafi bölgede bulunabilmesi mümkündür.
- D) Şubenin merkezden farklı bir şehirde bulunabilmesi mümkündür.
- E) Şubeler kuruldukları yerin ticaret siciline tescil edilirler.

Ticari İşletmenin Devri

Ticari işletme, içerdiği malvarlığı unsurlarının devri için zorunlu tasarruf işlemlerinin ayrı ayrı yapılmasına gerek olmaksızın bir bütün hâlinde devredilebilir ve diğer hukuki işlemlere konu olabilir.

İşletme tüm aktif ve pasifleriyle devredilir.

Aksi öngörülmemişse, devir sözleşmesinin duran malvarlığını, işletme değerini, kiracılık hakkını, ticaret unvanı ile diğer fikrî mülkiyet haklarını ve sürekli olarak işletmeye özgülenen malvarlığı unsurlarını içerdiği kabul olunur.

Bu devir sözleşmesiyle ticari işletmeyi bir bütün hâlinde konu alan diğer sözleşmeler yazılı olarak yapılır, ticaret siciline tescil ve ilan edilir.

Ticaret unvanı işletmeden ayrı olarak devredilemez. Ancak devrin kapsamı dışında tutulabilir.

İşletme adı işletmeden ayrı şekilde devredilebilir. Aksi kararlaştırılmamışsa işletmenin devri işletme adının devrini de kapsar.

Ticari işletmeyi devreden kişi tacir sıfatını kaybeder. Ancak devir tarihinden önceki borçlardan devralanla birlikte 2 yıl müteselsilen sorumlu kalmaya devam eder. Ayrıca işletmesini devreden tacir 1 yıl daha iflas yoluyla takip edilebilir.

Devrolunan işletmenin borçları, devrin alacaklılarına ihbarı ya da gazetelerde ilanında itibaren devralana geçer.

3

3. Ticari işletmenin devri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Devir alacaklılara ve iyiniyet sahibi üçüncü kişilere karşı devrin tescil ve ilanı ile hüküm ifade eder.
- B) Devir sözleşmesi yazılı şekilde yapılmalıdır.
- C) Tacir, işletme adını devretmeksizin sadece ticari işletmeyi devredebilir.
- D) Ticari işletmenin devri ile birlikte devreden tacirin ticari işletmenin borçlarından dolayı sorumluluğu sona erer.
- E) Tacir, ticaret unvanını devretmeksizin sadece ticari işletmeyi devredebilir.

TİCARI İŞ

1. TTK'da düzenlenen işler tarafları kim olursa olsun mutlak ticari iştir.

- ✓ Kambiyo senetleri (Çek, Bono, Poliçe)
- ✓ Ticaret şirketleri
- ✓ Cari hesap
- ✓ Ticari defterler
- ✓ Taşıma işleri komisyonculuğu
- ✓ Şirketler hukuku
- ✓ Acentelik vb.

2. Bir ticari işletmeyi ilgilendiren işler ticari iştir.

- ✓ İşletmeye hammadde alınması
- ✓ İşletme mal alım/satım/kira

3. Ticari iş karinesi:

- ✓ Bir tacirin yaptığı işler kural olarak ticaridir.
- ✓ Gerçek kişi tacir için bu kuralın istisnaları vardır. Gerçek kişi olan bir tacir, işlemi yaptığı anda bunun ticari işletmesiyle ilgili olmadığını diğer tarafa açıkça bildirdiği veya işin ticari sayılmasına durum elverişli olmadığı takdirde borç adi sayılır.
- ✓ Tüzel kişi tacirlerde kuralın istisnası yoktur onların bütün işleri mutlak olarak ticaridir.

4. Taraflardan yalnız biri için ticari iş niteliğinde olan sözleşmeler, Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, diğeri için de ticari iş sayılır.

Ticari Sayılmanın Sonuçları

1. Teselsül Karinesi (Müteselsil Sorumluluk)

İki veya daha fazla kişi, işlerinden yalnız biri veya hepsi için ticari niteliği haiz bir iş dolayısıyla, diğer bir kimseye karşı birlikte borç altına girerse, kanunda veya sözleşmede aksi öngörülmemişse müteselsilen sorumlu olurlar.

Ticari borçlara kefalet halinde de aynı kural geçerlidir.

2. Zamanaşımı:

Ticari hükümler koyan kanunlarda öngörülen zamanaşımı süreleri, kanunda aksine bir düzenleme yoksa sözleşme ile değiştirilemez.

3. Ticari İşlerde Faiz:

Ticari işlerde faiz oranı serbestçe belirlenir.

Ticari işlerde faize faiz (bileşik faiz) yürütülemez. Ancak her iki tarafın tacir olduğu sözleşmelerde, 3 aydan aşağı olmamak üzere, faizin anaparaya eklenerek birlikte tekrar faiz yürütülmesi cari hesaplarla her iki taraf bakımından da ticari iş niteliğinde olan ödünç sözleşmelerinde geçerlidir.

Aksine sözleşme yoksa, ticari bir borcun faizi, vadenin bitiminden ve belli bir vade yoksa ihtar gününden itibaren işlemeye başlar.

Faiz Türleri:

Kapital (Anapara/Basit) Faiz: Para borcunun ödenmesine kadar geçecek süre için

Temerrüt faizi: Gecikme faizi.

Mürekkep (Bileşik) Faiz: Faizin ana paraya eklenmesiyle oluşan tutara faiz işletilmesi.

İradi Faiz: Faiz oranının taraflarca belirlenmesi.

Kanuni Faiz: Faiz oranı taraflarca belirlenmezse mevzuat hükümleri uygulanır.

4

4. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre aşağıdakilerden hangisi bir ticari iş değildir?

- A) Tuhafiye işleten bir esnafın lokanta işleten bir esnaftan yemek satın alması
- B) Bir anonim şirketin kırtasiyeden ticari defter satın alması
- C) Bir limited şirketin banka ile sözleşme yaparak bankadan ticari kredi alması
- D) Bir memurun banka ile sözleşme yaparak bankadan konut kredisi alması
- E) Gerçek kişi tacirin ticari işletmesinde kullanmak üzere bir esnaftan sandalye satın alması

5

5. Aşağıdakilerden hangisi ticari iş değildir?

- A) Memur (A)'nın işçi (Y)'den otomobil satın alması
- B) Memur (A)'nın market işleten (X) Limited Şirketi'nden bir ekmek satın alması
- C) Memur (A)'nın mağaza işleten tacir (B)'den çocuğu için okul giysisi satın alması
- D) Memur (A)'nın (C) Bankası Anonim Şirketi ile kredi kartı sözleşmesi yapması
- E) Memur (A)'nın ev sahibi öğretmen (Z) lehine bir bono düzenlemesi

6

6. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre aşağıdakilerden hangisinde bileşik faiz işletilmesi kararlaştırılmaz?

- A) Y Bankası ile A İnşaat Anonim Şirketi arasındaki cari hesap sözleşmesinde
- B) Esnaf X ile Y Bankası arasındaki cari hesap sözleşmesinde
- C) A İnşaat Limited Şirketi ile B Gıda Anonim Şirketi arasındaki cari hesap sözleşmesinde
- D) A İnşaat Limited Şirketi ile Y Bankası arasındaki ticari tüketim ödünç niteliğindeki sözleşmede
- E) A İnşaat Limited Şirketi ile B Gıda Anonim Şirketi arasındaki ticari tüketim ödünç niteliğindeki sözleşmede

7

7. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre aşağıdakilerden hangisi ticari iş niteliğinde değildir?

- A) Öğrenci E'nin gerçek kişi tacir olan F'nin eczanesinden ilaç satın alması
- B) Beyaz eşya satıcısı olan gerçek kişi tacir G'nin bir tüzel kişi tacir olan H'nin fabrikasından işletmesinde satılmak üzere buzdolabı satın alması
- C) Devlet memuru C'nin bir başka devlet memuru olan D'nin arabasını satın alması karşılığında çek vermesi
- D) Devlet memuru K'nın evinde kullanmak üzere tüzel kişi tacir L'den televizyon satın alması
- E) Nakliye işleri yapan esnaf A'nın eşya taşıırken restoran işleten esnaf B'nin işletmesine çarparak camlarını kırması

8

8. Faiz ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- A) Her iki taraf için de ticari iş niteliğindeki ödünç sözleşmelerinde bileşik faiz kararlaştırılabilir.
- B) Adi işlerde bileşik faiz kararlaştırılabilir.
- C) Adi işlerde faizin anaparayı geçmesi yasaktır.
- D) Ticari işlerde temerrüt faiz oranı, kanuni faiz oranının yüzde yirmi fazlasını aşamaz.
- E) Adi işlerde sözleşme ile belirlenebilecek kapital faiz oranı, kanuni faiz oranının yüzde yüzden fazlasını aşamaz.

9

9. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre bileşik faiz konusunda, aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Bileşik faiz işletilebilecek durumlarda, faizin anaparaya eklenerek tekrar faiz yürütülebileceği dönem, üç aydan aşağı olabilir.
- B) İki tacir arasında akdedilen ticari nitelikteki ödünç sözleşmesine konan bileşik faiz şartı geçerlidir.
- C) Bileşik faiz şartı, tarafları tacir olmayan sözleşmelerde de geçerli bir şekilde hüküm doğurur.
- D) Her tür ticari işte serbestçe bileşik faiz işletilebilir.
- E) Tüketici ile banka arasında akdedilen bir kredi kartı sözleşmesinde arada cari hesap varsa, bileşik faiz işletilebilir.

Ticari Hükümler

Türk Ticaret Kanunundaki hükümlerle, bir ticari işletmeyi ilgilendiren işlem ve fiillere ilişkin diğer kanunlarda yazılı özel hükümler, ticari hükümlerdir.

Mahkeme, hakkında ticari bir hüküm bulunmayan ticari işlerde, ticari örf ve âdete, bu da yoksa genel hükümlere göre karar verir.

Uygulanma Sırası

1. Emredici hükümler
2. Sözleşme hükümleri
3. Ticari hükümler (Tamamlayıcı-Yorumlayıcı)
4. Ticari örf ve adetler
5. Genel hükümler

Ticari Örf ve Adetler

Kural olarak sadece tacirler hakkında uygulanır.

Tacir olmayanlara onlar tarafından bilindiği/bilinmesi gerektiği hallerde uygulanır.

Bir bölgeye özgü ticari örf adet genele tercih edilir.

Aynı bölgede değilse ifa yerindeki ticari örf adet uygulanır.

Belli koşulların varlığı halinde esnaflara da uygulanabilir.

Ticari Davalar

Aksine hüküm bulunmadıkça, dava olunan şeyin değerine veya tutarına bakılmaksızın asliye ticaret mahkemesi tüm ticari davalar ile ticari nitelikteki çekişmesiz yargı işlerine bakmakla görevlidir.

Asliye ticaret mahkemesi bulunmayan yargı çevresinde davaya asliye hukuk mahkemesi bakar.

TTK'da düzenlenen hususlardan doğan davalar ve her iki tarafın ticari işletmesini ilgilendiren hususlardan doğan davalar asliye ticaret mahkemesinde görülür.

1. Mutlak Ticari Davalar

- Türk Ticaret Kanunu'nda,
- Türk Medeni Kanunu'nun, rehin karşılığında ödünç verme işi ile uğraşanlar hakkındaki 962 ile 969 uncu maddelerinde,
- Fikri mülkiyet hukukuna dair mevzuatta,
- Borsa, sergi, panayır ve pazarlar ile antrepo ve ticarete özgü diğer yerlere ilişkin özel hükümlerde,
- Bankalara, diğer kredi kuruluşlarına, finansal kurumlara ve ödünç para verme işlerine ilişkin düzenlemelerde,

Öngörülen hususlardan doğan hukuk davaları, tarafların tacir olup olmadığına ve işin bir ticari işletmeyi ilgilendirip ilgilendirmedğine bakılmaksızın ticari dava sayılmaktadır.

Bununla birlikte, TTK' nın 4. maddesinde sayılan hususlar dışında da bazı özel kanunlarda yer alan mevcut düzenlemeler gereği ticari sayılan davalar bulunmaktadır. Bu kanunlarda belirtilen bazı davalar şu şekildedir:

- Kooperatifler Kanunu m.99'dan kaynaklanan hukuk davaları,
- Ticari İşletme Rehni Kanunu'ndan kaynaklanan davalar,
- İflas davaları,
- Konkordato davaları,
- Finansal kiralama sözleşmesinden doğan davalar,
- Oda ve borsa üyelerine verilen disiplin cezaları.

2. Nisbi Ticari Davalar

Bir davanın nisbi ticari dava olabilmesi için şu iki şartın varlığı birlikte aranmaktadır:

- Her iki taraf da tacir olmalıdır.
- Söz konusu uyuşmazlık her iki tarafın da ticari işletmesi ile ilgili olmalıdır.

Örneğin; her iki tarafın ticari işletmesini ilgilendiren karz, hizmet, istisna, kira gibi sözleşmelerden doğacak uyuşmazlıklar nispi ticari davaya vücut verecektir.

3. Bir Ticari İşletmeyi İlgilendiren Hususlardan Doğan Davalar

Yalnızca bir tarafın ticari işletmesini ilgilendiren;

- Havale,
- Vedia ve
- Fikri haklara dair davalar da ticari dava olarak kabul edilmektedir.

Arabuluculuk:

Ticari davalardan konusu bir miktar para olan alacak, tazminat, itirazın iptali, menfi tespit ve istirdat davalarında, dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır.

Arabulucu, yapılan başvuruyu görevlendirildiği tarihten itibaren 6 hafta içinde sonuçlandırır. Bu süre zorunlu hâllerde arabulucu tarafından en fazla 2 hafta uzatılabilir.

10

10. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre ticari örf adet ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Bir bölgeye veya bir ticaret dalına özgü ticari örf ve adetler genel olanlara üstün tutulur.
- B) Ticari örf ve adetler, tacirler hakkında sadece onlar tarafından bilindiği veya bilinmesi gerektiği hallerde uygulanır.
- C) Ticari örf ve adetin uygulama alanına sahip olduğu bir uyuşmazlıkta, ilgililer aynı bölgede değilse, kanunda veya sözleşmede aksi öngörülmedikçe, ifa yerindeki ticari örf ve adet uygulanır.
- D) Bir uyuşmazlık hakkında ticari hüküm veya sözleşme hükmü bulunduğu takdirde bunlar ticari örf ve adetlere göre öncelikle uygulanır.
- E) Ticari örf ve adetler esnaflar hakkında da belirli koşulların varlığı halinde uygulama alanına sahip olabilir.

TACİR**1. Gerçek Kişilerde Tacir Sıfatı**

Bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa, kendi adına işleten kişiye tacir denir.

Özel Durumlar: (Tacir sayılanlar)

- Bir ticari işletmeyi kurup açtığını, sirküler, gazete, radyo, televizyon ve diğer ilan araçlarıyla halka bildirmiş veya işletmesini ticaret siciline tescil ettirerek durumu ilan etmiş olan kimse, fiilen işletmeye başlamış olsa bile tacir sayılır.
- Küçük ve kısıtlılara ait ticari işletmeyi bunların adına işleten yasal temsilci, tacir sayılmaz. Tacir sıfatı, küçük ve kısıtlıya aittir. Ancak, yasal temsilci ceza hükümlerinin uygulanması yönünden tacir gibi sorumlu olur.
- Kişisel durumları ya da yaptığı işlerin niteliği nedeniyle yahut meslek ve görevleri dolayısıyla, kanundan veya bir yargı kararından doğan bir yasağa aykırı bir şekilde ya da başka bir kişinin veya resmî bir makamın iznine gerek olmasına rağmen izin veya onay almadan bir ticari işletmeyi işleten kişi de tacir sayılır.

2. Tüzel Kişilerde Tacir Sıfatı

- **Ticaret Şirketleri:** TTK'da sayılan ticaret şirketlerinin tümü tacir sayılırlar.
Kollektif Şirket
Komandit Şirket
Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Şirket
Anonim Şirket
Limited Şirket

NOT:

- ✓ Ticaret Şirketlerinin ortakları ve yöneticileri tacir sayılmaz!!
- ✓ Adi şirket ticari işletme işletiyorsa ortağı tacir sayılır!!

- **Dernekler:**

Ticari işletme işleten ve kamu yararına çalışmayan dernekler tacir sayılırlar.

- **Vakıflar:**

Ticari işletme işleten ve gelirinin yarısından fazlasını kamu görevi niteliğindeki işlere harcamayan vakıflar tacir sayılırlar.

- **Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri tarafından kurulan kurum ve kuruluşlar:**

Devlet, il özel idaresi, belediye ve köy ile diğer kamu tüzel kişileri tacir sayılmazlar. Bunların kurdukları kurum ve kuruluşlar tacir sayılır.

Örneğin Ankara Büyükşehir Belediyesi tacir sayılmaz ancak Ankara Halk Ekmek ve Un Fabrikası A.Ş tacir sayılır.

3. Donatma İştiraki:

Donatma iştiraki, birden fazla kişinin müşterek mülkiyet şeklinde malik oldukları bir gemiyi aralarında yapmış oldukları sözleşme uyarınca tümünün adına ve hesabına deniz ticaretinde kullanmaları durumunda söz konusu olan, deniz ticaretine özgü bir şirket tipidir.

Tacire ilişkin hükümler donatma iştirakine de aynen uygulanır.

11**11. <Tacir> kavramıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?**

- A) Bir ticari işletmeyi kısmen dahi olsa kendi adına işleten gerçek kişi tacirdir.
- B) Adi şirket, ticari işletme işletiyorsa kendisi tacir niteliğini haizdir.
- C) Kendi amacına varmak için ticari işletme işleten vakıflar, gelirlerinin yarısından fazlasını kamu görevi niteliğindeki işlere harcıyorlarsa tacir sayılmazlar.
- D) Ticaret şirketlerinin tümü, tüzel kişi tacirdir.
- E) Küçük ve kısıtlılara ait ticari işletmeyi bunların adına işleten yasal temsilci tacir sayılmaz.

12**10. Aşağıdakilerden hangisinin belirtilen hukuki statüsü dolayısıyla tacir sıfatı yoktur?**

- A) Anonim şirket
- B) Bir ticari işletme işleten adi şirketin ortağı
- C) Bir ticari işletmeyi tek başına işleten gerçek kişi
- D) Kolektif şirket
- E) Anonim şirketin yönetim kurulu başkanı

13

13. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre aşağıdakilerden hangisi tacir değildir?

- A) Ticaretle uğraşması yasak olduğu halde kendi adına ticari işletme işleten devlet memuru
- B) Babasından miras kalan ticari işletme, onun adına annesi tarafından işleten küçük çocuk
- C) Anonim şirketin ortağı (pay sahibi) gerçek kişi
- D) Ticari işletme işleten adi şirketin ortağı gerçek kişi
- E) Limited şirket

14

14. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre aşağıdakilerden hangisi tacir niteliğinde değildir?

- A) Kolektif şirketler
- B) Anonim şirketler
- C) Ticari işletme işleten bir adi şirketin ortakları
- D) Amacına ulaşmak için ticari işletme işleten kamuya yararlı dernekler
- E) Limited şirketler

Tacir Olmanın Hükümleri

Genel Olarak:

1. Tacir, her türlü borcu için iflasa tabidir.
Tacir olmadığı halde şunlar hakkında da iflas yoluyla takip yapılabilir:
 - Tacir gibi sorumlu kişiler
 - Ticareti bırakan gerçek kişiler (1 yıl)
 - Kollektif şirket ortağı
 - Komandit şirketin komandite ortağı
2. Kanuna uygun bir ticaret unvanı seçmekle yükümlüdür.
3. Ticari işletmesini ticaret siciline tescil ettirmekle yükümlüdür. (15 gün)
4. Gerekli ticari defterleri tutmakla yükümlüdür.
5. Her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir.

İki tarafın tacir olması halinde:

Tacirler arasında, diğer tarafı temerrüde düşürmeye, sözleşmeyi feshe, sözleşmeden dönmeye ilişkin ihbarlar veya ihtarlar,

- noter aracılığıyla,
- taahhütlü mektupla,
- telgrafla veya
- güvenli elektronik imza kullanılarak kayıtlı elektronik posta sistemi ile yapılır.

Özel Olarak:**1. Ticari iş karinesine tabi olmak.**

Bir tacirin borçlarının ticari olması asıldır.

2. Ücret isteme

Tacir olan veya olmayan bir kişiye, ticari işletmesiyle ilgili bir iş veya hizmet görmüş olan tacir, uygun bir ücret isteyebilir. Ayrıca, tacir, verdiği avanslar ve yaptığı giderler için, ödeme tarihinden itibaren faize hak kazanır.

3. Fatura ve teyit mektubu vermek / istemek

Ticari işletmesi bağlamında bir mal satmış, üretmiş, bir iş görmüş veya bir menfaat sağlamış olan tacirden, diğer taraf, kendisine bir fatura verilmesini ve bedeli ödenmiş ise bunun da faturada gösterilmesini isteyebilir.

Bir fatura alan kişi aldığı tarihten itibaren 8 gün içinde, faturanın içeriği hakkında bir itirazda bulunmamışsa bu içeriği kabul etmiş sayılır.

Telefonla, telgrafla, herhangi bir iletişim veya bilişim aracıyla veya diğer bir teknik araçla ya da sözlü olarak kurulan sözleşmelerle yapılan açıklamaların içeriğini doğrulayan bir yazıyı alan kişi, bunu aldığı tarihten itibaren 8 gün içinde itirazda bulunmamışsa, söz konusu teyit mektubunun yapılan sözleşmeye veya açıklamalara uygun olduğunu kabul etmiş sayılır.

4. Ücret ve sözleşme cezasının indirilmesini isteyememek

Aşırı ücret veya ceza kararlaştırılmış olduğu iddiasıyla ücret veya sözleşme cezasının indirilmesini mahkemeden isteyemez.

ESNAFLARA DA UYGULANAN HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLER

Türk Ticaret Kanunu'nda yer alan ve esnaflara da uygulanan hak ve yükümlülükler:

- İşletme adı kullanmak
- Ücret ve faiz istemek
- Ticari işlemlerde taşınır rehni
- Hapis hakkı

15

15. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre, tacirlere ilişkin hak ve yükümlülüklerden hangisi esnaflara da uygulanır?

- A) Basiretli bir iş adamı gibi davranma zorunluluğu
- B) Aşırı yüksek cezai şartın indirilmesini talep etme yasağı
- C) Ticaret unvanı kullanma hakkı
- D) İşletme adı kullanma hakkı
- E) İflasa tabi olma

16

16. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre, bir faturayı alan tacir, belli süre içinde bu faturanın içeriği hakkında itirazda bulunabilmekte; aksi takdirde fatura içeriğini kabul etmiş sayılmaktadır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre, fatura içeriğine itiraz edilebilecek bu süre, faturanın alındığı tarihten itibaren kaç gündür?

- A) 5
- B) 8
- C) 14
- D) 30
- E) 90

17

17. Tacirin faturaya itiraz yükümlülüğüne ilişkin olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Satın aldığı malla ilgili olarak kendisine bir fatura gönderilen tacir, belli bir süre içinde faturaya itiraz etmemişse, faturanın içeriğini kabul etmiş sayılır.
- B) Tacirin faturanın içeriğine itiraz edebileceği süre 7 gündür.
- C) Tacirin fatura içeriğine itiraz süresi, faturayı teslim aldığı tarihten başlar.
- D) Tacirin itiraz yükümlülüğü, faturanın yanı sıra, sözlü olarak akdettiği sözleşmeyi konu edinen teyit mektubunun içeriği için de geçerlidir.
- E) Fatura içeriğine itiraz etmemiş olan tacir, daha sonra bu içeriğin aksini başka yazılı belgelerle ispatlayabilir.

18

18. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre, tacir olmanın sonuçlarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Tacirler ilgili düzenlemelerde kendileri için öngörülen ticari defterleri tutmak zorundadırlar.
- B) Tüzel kişi tacirlerin bütün borçları ticari niteliktedir.
- C) Tacirler işletme adı kullanmak zorundadırlar.
- D) Tacirler ticari işletmelerini ilgilendirmeyen borçları dolayısıyla da iflasa tabidirler.
- E) Her tacirin, ticaretine ait bütün faaliyetlerinde basiretli bir iş adamı gibi hareket etmesi gerekir.

19

19. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre, tacirler arasında; diğer tarafı temerrüde düşürmeye, sözleşmeyi feshetme, sözleşmeden dönmeye ilişkin ihbarlar veya ihtarlar aşağıdakilerden hangisi ile yapılamaz?

- A) Telgrafla
- B) Noter aracılığıyla
- C) Taahhütlü mektupla
- D) Telefonla
- E) Güvenli elektronik imza kullanılarak kayıtlı elektronik posta sistemi ile

TİCARET UNVANI

Her tacir, ticari işletmenin açıldığı günden itibaren 15 gün içinde ticari işletmesini ve seçtiği ticaret unvanını, işletme merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve ilan ettirir.

Ticaret unvanı çekirdek ve ek kısımdan oluşur. Çekirdek kısmı unvanın zorunlu kısmıdır. Ek seçmek ise isteğe bağlıdır.

Türk, "Türkiye", "Cumhuriyet" ve "Millî" kelimeleri bir ticaret unvanına ancak Cumhurbaşkanı kararıyla konulabilir.

Ek kullanmanın zorunlu olduğu durumlar:

- Bir ticaret unvanına Türkiye'nin herhangi bir sicil dairesinde daha önce tescil edilmiş bulunan diğer bir unvandan ayırt edilmesi için gerekli olduğu takdirde, ek yapılır.
- Her şube, kendi merkezinin ticaret unvanını, şube olduğunu belirterek kullanmak zorundadır.
- Tasfiyeye giren şirketlerde unvana Tasfiye Halinde ibaresi eklenir.

Ticaret Unvanlarının Oluşumu**1. Gerçek Kişiler**

Gerçek kişi olan tacirin ticaret unvanı kanuna uygun olarak yapabileceği ekler ile kısaltılmadan yazılacak adı ve soyadından oluşur.

2. Tüzel Kişiler**a) Kollektif şirket**

Kollektif şirketin ticaret unvanı, bütün ortakların veya ortaklardan en az birinin adı ve soyadıyla şirketi ve türünü gösterecek bir ibareyi içerir.

b) Komandit şirket

Adi veya sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketlerin ticaret unvanı, komandite ortaklardan en az birinin adı ve soyadıyla şirketi ve türünü gösterecek bir ibareyi içerir. Bu şirketlerin ticaret unvanlarında komanditer ortakların adları ve soyadları veya ticaret unvanları bulunamaz.

c) Anonim, limited ve kooperatif şirketler

Anonim, limited ve kooperatif şirketler, işletme konusu gösterilmek şartıyla, ticaret unvanlarını serbestçe seçebilirler.

Ticaret unvanlarında, "anonim şirket", "limited şirket" ve "kooperatif" kelimelerinin bulunması şarttır. Bu şirketlerin ticaret unvanında, gerçek bir kişinin adı veya soyadı yer aldığı takdirde, şirket türünü gösteren ibareler, baş harflerle veya başka bir şekilde kısaltma yapılarak yazılamaz.

d) Tacir sayılan diğer tüzel kişiler

Ticari işletmeye sahip olan dernek, vakıf ve diğer tüzel kişilerin ticaret unvanları adlarıdır.

e) Donatma iştiraki

Donatma iştirakinin ticaret unvanı, ortak donatılardan en az birinin adı ve soyadını veya deniz ticaretinde kullanılan geminin adını içerir. Soyadları ve gemi adı kısaltılamaz. Ticaret unvanında ayrıca donatma iştirakini gösterecek bir ibare de bulunur.

Değişikliklerin Unvana Etkisi

Adı unvanda yazan ortak ortaklıktan ayrılırsa kendisinden yazılı izin alınarak unvan kullanılmaya devam edilebilir. Ölümü halinde yazılı izin mirasçılarından alınır.

Ticari işletmenin gerçek kişi sahibinin ticaret unvanında yer alan adı kanunen değişirse ticaret unvanının da değiştirilmesi gerekmez.

Ticaret Unvanının Devri

Ticaret unvanı işletmeden ayrı olarak başkasına devredilemez.

Bir işletmenin devri, aksi açıkça kabul edilmiş olmadıkça, unvanın da devri sonucunu doğurur. Devir hâlinde devralan, unvanı aynen kullanma hakkına sahiptir.

Unvanına Tecavüz Edilen Kimsenin Hakları

Ticaret unvanının, ticari dürüstlüğe aykırı biçimde bir başkası tarafından kullanılması hâlinde hak sahibi,

- bunun tespitini,
- yasaklanmasını;

- haksız kullanılan ticaret unvanı tescil edilmişse kanuna uygun bir şekilde değiştirilmesini veya silinmesini,
- tecavüzün sonucu olan maddi durumun ortadan kaldırılmasını,
- gereğinde araçların ve ilgili malların imhasını ve
- zarar varsa, kusurun ağırlığına göre maddi ve manevi tazminat isteyebilir.

İŞLETME ADI

İşletme sahibi ile ilgili olmaksızın doğrudan doğruya işletmeyi tanıtmak ve benzer işletmelerden ayırt etmek için kullanılan adların da sahipleri tarafından tescil ettirilmesi gerekir.

İşletme adı işletmeden ayrı olarak devredilebilir. Aksi kararlaştırılmamışsa işletmenin devri işletme adının devrini de kapsar.

20

20. Aşağıdakilerden hangisi TTK'ya uygun bir ticaret unvanıdır?

- A) Yıldız İthalat İhracat
- B) Yıldız İthalat İhracat Limited Şirketi
- C) Ahmet Yıldız Anonim Şirketi
- D) Ahmet Yıldız Limited Şirketi
- E) Ahmet Yıldız ve Ortakları Limited Şirketi

21

21. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi geçerli bir ticaret unvanıdır?

- A) Mert Çetin ve Selim Yüce Limited Şirketi
- B) M. Çetin İnşaat
- C) Mert Çetin İnşaat Limited Şirketi
- D) Mert Çetin Anonim Şirketi
- E) Çetin Limited Şirketi

22

22. Aşağıdakilerden hangisi 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na uygun bir ticaret unvanı değildir?

- A) Mühendis Ahmet Ökmen İnşaat Anonim Şirketi
- B) Ahmet Hırdavatçılık Anonim Şirketi
- C) Ahmet Ökmen İnşaat Limited Şirketi
- D) Ahmet Ökmen Anonim Şirketi
- E) Yıldız Konut Yapı Kooperatifi

23

23. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre, usulüne uygun olarak tescil edilen ticaret unvanlarının hukuki koruma alanı aşağıdakilerden hangisinde doğru ifade edilmiştir?

- A) Sadece rekabet ilişkisi doğurabilecek illerle sınırlı bir koruma sağlar.
- B) Bağlı bulunduğu ilin ticaret siciliyle sınırlı koruma sağlar.
- C) Bağlı bulunduğu il ile birlikte sadece bu ile komşu olan illerde koruma sağlar.
- D) Bağlı bulunduğu coğrafi bölgenin ticaret siciliyle sınırlı koruma sağlar.
- E) Tüm Türkiye 'de koruma sağlar.

TİCARET SİCİLİ

Ticaret Bakanlığı tarafından il merkezindeki ticaret ve sanayi odaları ile ticaret odalarında faaliyet gösterecek şekilde ticaret sicili müdürlükleri kurulur.

Ticaret sicili, ticaret sicili müdürü tarafından yönetilir.

Ticaret sicilinin tutulmasından doğan bütün zararlardan Devlet ve ilgili oda müteselsilen sorumludur.

Ticaret sicilinde üç çeşit sicil işlemi yapılmaktadır:

- a) Tescil
- b) Değişiklik (tadil)
- c) Silinme (terkin)

Ticaret siciline tescil, kural olarak istem üzerine yapılır.

Tescil istemi ilgililer, temsilcileri veya hukuki halefleri tarafından yetkili sicil müdürlüğüne yapılır.

Tescil istemi dilekçe ile yapılır.

Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, tescili isteme süresi 15 gündür. Ticaret sicili müdürlüğünün yetki çevresi dışında oturanlar için bu süre 1 aydır.

İlan, Türkiye genelinde sicil kayıtlarının ilanına özgü Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ile yapılır.

Sicil Müdürünün İncelemesi

Sicil müdürü tescil için aranan kanuni şartların var olup olmadığını incelemekle yükümlüdür.

İlgililer, tescil, değişiklik veya silinme istemleri ile ilgili olarak, sicil müdürlüğünce verilecek kararlara karşı, tebliğlerinden itibaren 8 gün içinde, sicilin bulunduğu yerde ticari davalara bakmakla görevli asliye ticaret mahkemesine dilekçe ile itiraz edebilirler.

Çözümü bir mahkeme kararına bağlı bulunan veya sicil müdürü tarafından kesin olarak tescilinde duraksanan hususlar, ilgililerin istemi üzerine geçici olarak tescil olunur. Ancak, ilgililer 3 ay içinde mahkemeye başvurduklarını veya aralarında anlaşıklarını ispat etmezlerse geçici tescil resen silinir. Mahkemeye başvurulduğu takdirde kesinleşmiş olan hükmün sonucuna göre işlem yapılır.

Açıklık İlkesi

Herkes ticaret sicilinin içeriğini ve müdürlükte saklanan tüm senet ve belgeleri inceleyebileceği gibi giderini ödeyerek bunların onaylı suretlerini de alabilir. Bir hususun sicilde kayıtlı olup olmadığına dair onaylı belge de istenebilir.

Ticaret Sicilinin Etkileri

1. Taraflara ilişkin

a) Olumlu Etki

Tescili gereken bir husus tescil edilmişse üçüncü kişilerin bunu bildikleri varsayılır. Üçüncü kişilerin, kendilerine karşı sonuç doğurmaya başlayan sicil kayıtlarını bilmediklerine ilişkin iddiaları dinlenmez.

NOT: Anonim şirketin işletme konusunun tescili, sicilin olumlu etkisine sahip değildir.

b) Olumsuz etki

Tescili zorunlu olduğu hâlde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı zorunlu iken ilan olunmamış bir husus, ancak bunu bildikleri veya bilmeleri gerektiği ispat edildiği takdirde, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir.

2. İşleme ilişkin

a) Kurucu/İhdasi/Yaratıcı etki

Bir husus sicile kayıtlı doğuyor ve hüküm ifade ediyorsa tescilin kurucu/ihdasi/yaratıcı etkisinden söz edilir.

Örneğin: Ticaret şirketlerinin sicile tescil ile tüzel kişilik kazanmaları, şirket ana sözleşmesinin ticaret sicile tescili ile değiştirilebilmesi.

b) Bildirici/Açıklayıcı etki

Zaten doğmuş bir husus sonradan sicile bildirilirse sicilin bildirici/açıklayıcı etkisinden söz edilir.

Örneğin: Gerçek kişilerde tacir sıfatının kazanılması, Ticari temsilci atanması.

Görünüşe Güven: Tescil kaydı ile ilan edilen durum arasında aykırılık bulunması hâlinde, tescil edilmiş olan gerçek durumu bildikleri ispat edilmediği sürece, üçüncü kişilerin ilan edilen duruma güvenleri korunur.

24

24. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre, Ticaret Sicilindeki tescil, değişiklik veya silinme istemleri ile ilgili sicil müdürlüğünce verilecek kararlara karşı olarak ilgililerin başvurabileceği hukuki yol ve süresi aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Sicilin bulunduğu yerde ticari davalara bakmakla görevli asliye ticaret mahkemesine, kararın tebliğinden itibaren 30 gün içinde itiraz edilebilir.
- B) Sicilin bulunduğu yerdeki sulh hukuk mahkemesine kararın tebliğinden itibaren 30 gün içinde itiraz edilebilir.
- C) Sicilin bulunduğu yerdeki idare mahkemesine, kararın tebliğinden itibaren 1 yıl içerisinde itiraz edilebilir.
- D) Sicilin bulunduğu yerdeki ticari davalara bakmakla görevli asliye ticaret mahkemesine, kararın tebliğinden itibaren 8 gün içerisinde itiraz edilebilir.
- E) Sicilin bulunduğu yerdeki sulh hukuk mahkemesine, kararın tebliğinden itibaren 8 gün içerisinde itiraz edilebilir.

25

25. Aşağıdakilerden hangisinin ticaret siciline tescili, tescilin olumlu etkisini haiz değildir?

- A) Yönetim kurulu üyelerinin temsil yetkisinin şube işleriyle sınırlandırılması
- B) Ticari temsilcinin azli
- C) Anonim şirketin esas sözleşmesinin işletme konusuna ilişkin maddesi
- D) Limited şirket sermaye payının devri
- E) İki anonim şirketin birleşmesi

26

26. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre, "görünüşe güven ilkesi" aşağıdakilerden hangisini ifade eder?

- A) Ticaret siciline tescil kaydı ile ilan edilen durum arasında aykırılık bulunması hâlinde, tescil edilmiş olan gerçek durumu bildikleri ispat edilmediği sürece, üçüncü kişilerin ilan edilen duruma olan güvenlerinin hukuken korunmasıdır.
- B) Bir hususun ticaret siciline tescil ile beraber derhâl üçüncü kişiler hakkında sonuç doğurması veya sürelerin derhâl işlemeye başlamasıdır.
- C) Üçüncü kişilerin, kendilerine karşı sonuç doğurmaya başlayan sicil kayıtlarını bilmediklerine ilişkin iddialarının hukuken dinlenmemesidir.
- D) Bir hususun ticaret siciline gerçeğe aykırı olarak tescil edilmesi dolayısıyla zarar görenlerin tazminat haklarının mevcut olmasıdır.
- E) Tescili zorunlu olduğu hâlde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı zorunlu iken ilan olunmamış bir hususun, ancak bunu bildikleri veya bilmeleri gerektiği ispat edildiği takdirde, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesidir.

HAKSIZ REKABET

Rakipler arasında veya tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldatıcı veya dürüstlük kuralına diğer şekillerdeki aykırı davranışlar ile ticari uygulamalar haksız ve hukuka aykırıdır.

Açılabilir Davalar

Haksız rekabete uğrayan,

- a) Fiilin haksız olup olmadığının tespitini,
- b) Haksız rekabetin men'ini,
- c) Haksız rekabetin sonucu olan maddi durumun ortadan kaldırılmasını, haksız rekabet yanlış veya yanıltıcı beyanlarla yapılmışsa bu beyanların düzeltilmesini ve tecavüzün önlenmesi için kaçınılmaz ise, haksız rekabetin işlenmesinde etkili olan araçların ve malların imhasını,
- d) Kusur varsa zarar ve ziyanın tazminini,
- e) Türk Borçlar Kanununun 58 inci maddesinde öngörülen şartların varlığında manevi tazminat verilmesini isteyebilir.

Ekonomik çıkarları zarar gören veya böyle bir tehlikeyle karşılaşabilecek **müşteriler** de birinci fıkradaki davaları açabilirler, ancak araçların ve malların imhasını isteyemezler.

Ticaret ve sanayi odaları, esnaf odaları, borsalar ve tüzüklerine göre üyelerinin ekonomik menfaatlerini korumaya yetkili bulunan diğer **meslekî ve ekonomik birlikler** ile tüzüklerine göre tüketicilerin ekonomik menfaatlerini koruyan **sivil toplum kuruluşlarıyla** kamusal nitelikteki kurumlar tazminat davasını açamazlar.

Zamanaşımı:

Davaya hakkı olan tarafın bu hakların doğumunu öğrendiği günden itibaren 1 yıl ve her hâlde bunların doğumundan itibaren 3 yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.

27

27. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi üyelerinin ekonomik menfaatlerini korumaya yetkili bulunan mesleki ve ekonomik birliklerin haksız rekabet sebebiyle açabilecekleri davalardan biri değildir?

- A) Fiilin haksız olup olmadığının tespiti
- B) Haksız rekabetin men'i (önlenmesi)
- C) Haksız rekabetin sonucu olan maddi durumun ortadan kaldırılması
- D) Manevi tazminat
- E) Tecavüzün önlenmesi için kaçınılmaz ise, haksız rekabetin işlenmesinde etkili olan araçların ve malların imhası

28

28. Tacir (A); yaptığı reklamlarda kendisi, ticari işletmesi, işletme işaretleri, malları, iş ürünleri, faaliyetleri, fiyatları, stokları, satış kampanyalarının biçimi ve iş ilişkileri hakkında gerçek dışı veya yanıltıcı açıklamalarda bulunmaktadır. Tacir (A), hukuka aykırı bu fiilinde kusurludur. Tacir (A)'nın reklamlarından tüketiciler etkilenmekte ve zarar görmektedirler. Ayrıca müşteri kaybına uğrayan rakip tacir (B) de söz konusu reklamlar nedeniyle büyük ciro kaybına uğramıştır.

Türk Ticaret Kanunu'na ve yukarıda yer verilen bilgilere göre, aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Tüketici (C), tacir (A) aleyhine haksız rekabet nedeniyle uğradığı manevi zarar için manevi tazminat davası açabilir.
- B) Tüketici derneği (D), tüketicilerin uğradığı maddi zarar için maddi tazminat davası açabilir.
- C) Tüketici (C), tacir (A) aleyhine açacağı dava ile haksız rekabetin men'ini talep edebilir.
- D) Tüketici derneği (D), haksız rekabet teşkil eden yanlış veya yanıltıcı beyanların düzeltilmesini talep edebilir.
- E) Müşteri kaybına uğrayan rakip tacir (B), uğradığı maddi zarar için maddi tazminat davası açabilir.

TİCARİ DEFTERLER

Her tacir, ticari defterleri tutmak ve defterlerinde, ticari işlemleriyle ticari işletmesinin iktisadi ve mali durumunu, borç ve alacak ilişkilerini ve her hesap dönemi içinde elde edilen neticeleri, bu Kanuna göre açıkça görülebilir bir şekilde ortaya koymak zorundadır.

Tacir, işletmesiyle ilgili olarak gönderilmiş bulunan her türlü belgenin, fotokopi, karbonlu kopya, mikrofiş, bilgisayar kaydı veya benzer şekildeki bir kopyasını, yazılı, görsel veya elektronik ortamda saklamakla yükümlüdür.

Hem gerçek hem tüzel kişiler	AŞ + SPB Komandit	Limited Şirket
Yevmiye Defteri Defter-i Kebir Envanter Defteri	Pay Defteri GK Toplantı ve Müzakere D. YK Karar Defteri	Pay Defteri GK Toplantı ve Müzakere D. Müdürler Kurulu Karar Defteri

Fiziki ortamda tutulan yevmiye defteri, defteri kebir ve envanter defteri ile kanunda sayılan defterlerin açılış onayları, kuruluş sırasında ve kullanılmaya başlanmadan önce noter tarafından yapılır.

Ancak anonim ve limited şirketlerin ticaret siciline tescili sırasında defterlerin açılış onayları ticaret sicili müdürlükleri tarafından yapılır.

Pay defteri ile genel kurul toplantı ve müzakere defteri yeterli yapıtları bulunmak kaydıyla izleyen faaliyet dönemlerinde de açılış onayı yaptırılmaksızın kullanılmaya devam edilebilir.

Yevmiye defterinin kapanış onayı, izleyen faaliyet döneminin 6. ayının sonuna kadar, yönetim kurulu karar defterinin kapanış onayı ise izleyen faaliyet döneminin 1. ayının sonuna kadar notere yaptırılır.

Ticari defterlerin elektronik ortamda tutulması hâlinde bu defterlerin açılışlarında ve yevmiye defteri ile yönetim kurulu karar defterinin kapanışında noter veya ticaret sicili müdürlüğü onayı aranmaz.

Pay defteri, yönetim kurulu karar defteri ve genel kurul toplantı ve müzakere defteri gibi işletmenin muhasebeyle ilgili olmayan defterler de ticari defterlerdir.

Defterlerin Tutulması

Defterler ve gerekli diğer kayıtlar Türkçe tutulur. Kısaltmalar, rakamlar, harfler ve semboller kullanıldığı takdirde bunların anlamları açıkça belirtilmelidir.

Defterlere yazımlar ve diğer gerekli kayıtlar, eksiksiz, doğru, zamanında ve düzenli olarak yapılır.

Bir yazım veya kayıt, önceki içeriği belirlenemeyecek şekilde çizilemez ve değiştirilemez.

Defterler ve gerekli diğer kayıtlar, olgu ve işlemleri saptayan belgelerin dosyalanması şeklinde veya veri taşıyıcıları aracılığıyla tutulabilir.

Defterlerin Sahibi Lehine Delil Olması

Koşulları:

- ✓ Uyuşmazlık her iki tarafın ticari işletmesiyle ilgili olmalı
- ✓ Her iki taraf tacir olmalı
- ✓ Defterler usule uygun olmalı
- ✓ Kayıtlar birbirini doğrulamalı
- ✓ Karşı tarafça aksi ispatlanmamış olmalı/ Çürütülmemiş olmalı

Defter ve Belgelerin Saklanması

Tacir defter ve belgeleri 10 yıl saklamakla yükümlüdür.

Bir tacirin saklamakla yükümlü olduğu defterler ve belgeler; yangın, su baskını veya yer sarsıntısı gibi bir afet veya hırsızlık sebebiyle ve kanuni saklama süresi içinde ziyaa uğrarsa tacir ziyayı öğrendiği tarihten itibaren 30 gün içinde ticari işletmesinin bulunduğu yer yetkili mahkemesinden kendisine bir belge verilmesini isteyebilir.

Gerçek kişi olan tacirin ölümü hâlinde mirasçıları ve ticareti terk etmesi hâlinde kendisi defter ve kâğıtları birinci fıkra gereğince saklamakla yükümlüdür. Mirasın resmî tasfiyesi hâlinde veya tüzel kişi sona ermişse defter ve kâğıtlar birinci fıkra gereğince 10 yıl süreyle sulh mahkemesi tarafından saklanır.

29

29. Aşağıdakilerden hangisi bir uyuşmazlıkta ticari defterlerin sahibi lehine delil olması için aranan şartlardan değildir?

- A) Defterlerin açılış ve kapanış onaylarının yapılmış olması
- B) Uyuşmazlığın karşı tarafının da defter tutma yükümlüsü olması
- C) Defterlerini lehine delil olarak kullanan defter sahibinin yemin etmesi
- D) Uyuşmazlığın deftere geçirilmesi gereken bir husustan doğmuş olması
- E) Karşı tarafın, defter kayıtlarının içeriğini diğer kesin delillerle çürütememiş olması

30

30. Türk Ticaret Kanunu'na göre, ticari defterlerin onayına ilişkin aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Ticari defterlerin açılış onayının noter tarafından yapıldığı hâllerde, noter, ticaret sicili tasdiknamesini aramak zorundadır.
- B) Anonim ve limited şirketlerin ticaret siciline tescili sırasında defterlerin açılış onayları ticaret sicili müdürlükleri tarafından yapılır.
- C) Ticari defterlerin elektronik ortamda tutulması hâlinde dahi, bu defterlerin açılışlarında ve yevmiye defteri ile yönetim kurulu karar defterinin kapanışında noter veya ticaret sicili müdürlüğü onayı zorunludur.
- D) Pay defteri ile genel kurul toplantı ve müzakere defteri, yeterli yaprakları bulunmak kaydıyla, izleyen faaliyet dönemlerinde de açılış onayı yaptırılmaksızın kullanılmaya devam edilebilir.
- E) Yevmiye defterinin kapanış onayı, izleyen faaliyet döneminin altıncı ayının sonuna kadar, yönetim kurulu karar defterinin kapanış onayı ise izleyen faaliyet döneminin birinci ayının sonuna kadar yaptırılır.

30

- 30. I. Pay defteri**
II. Genel kurul toplantı ve müzakere defteri
III. Yevmiye defteri
IV. Yönetim kurulu karar defteri

Yukarıda sayılan ticari defterlerin fiziki ortamda tutulmaları halinde, bunlardan hangisi/hangilerinin kapanış onayının yapılması zorunludur?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) I, II ve III
- D) Yalnız IV
- E) III ve IV

32

30. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre, ticari defterlerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Defterler ve gerekli diğer kayıtlar Türkçe tutulmalıdır.
- B) Ticari defterler, üçüncü kişi uzmanlara, makul bir süre içinde yapacakları incelemede işletmenin faaliyetleri ve finansal durumu hakkında fikir verebilecek şekilde tutulmalıdır.
- C) Ticaret şirketleri kurulurken, şirketin ticaret siciline tescili sırasında, ticari defterlerin açılış onayları, ticaret sicil müdürlüklerine de yaptırılabilir.
- D) Yılsonu finansal tabloları, Türk Lirası üzerinden düzenlenir.
- E) Pay defteri ile yönetim kurulu karar defteri, işletmenin muhasebesiyle ilgili olmadıkları için ticari defter niteliği taşımazlar.

CARİ HESAP

İki kişinin herhangi bir hukuki sebep veya ilişkiden doğan alacaklarını teker teker ve ayrı ayrı istemekten karşılıklı olarak vazgeçip bunları kalem kalem alacak ve borç şekline çevirerek hesabın kesilmesinden sonra çıkacak artan tutarı isteyebileceklerine ilişkin sözleşme cari hesap sözleşmesidir.

Bu sözleşme yazılı yapılmadıkça geçerli olmaz.

Bakiyenin Belirlenmesi

Sözleşme veya ticari teamül uyarınca, belirli hesap devreleri sonunda devre hesabı kapatılır ve alacak ile borç kalemleri arasındaki fark belirlenir.

Hesap devresi hakkında sözleşme veya ticari teamül yoksa, her takvim yılının son günü taraflarca hesabın kapatılması günü olarak kabul edilmiş sayılır.

Saptanan artan tutarı gösteren cetveli alan taraf, aldığı tarihten itibaren bir ay içinde, noter aracılığıyla, taahhütlü mektupla, telgrafla veya güvenli elektronik imza içeren bir yazıyla itirazda bulunmamışsa, bakiyeyi kabul etmiş sayılır.

Cari Hesabın Sona Ermesi

- a) Kararlaştırılan sürenin sona ermesi,
- b) Bir süre kararlaştırılmadığı takdirde taraflardan birinin fesih ihbarında bulunması,
- c) Taraflardan birinin iflas etmesi,

hâllerinde sona erer.

Sözleşme süreli olup da taraflardan biri bu süre içinde ölür veya kısıtlanırsa her iki taraf ve kanuni temsilcileriyle halefleri 10 gün önceden haber vermek şartıyla cari hesap sözleşmesini feshedebilir.

Bakiyenin Haczi

Taraflardan birinin alacaklısının ona ait artan tutarı haczettirdiği gün hesap kapatılarak artan tutar saptanır.

Bu hâlde, borcundan dolayı haciz tebliğ edilen taraf, 15 gün içinde haczi kaldırmazsa, diğer taraf sözleşmeyi feshedebilir.

Zamanaşımı

Cari hesabın tasfiyesine, kabul edilen veya mahkeme kararıyla saptanan artan tutara ya da faiz alacaklarına, hesap hata ve yanlışlarına, cari hesabın dışında tutulması gereken veya haksız olarak cari hesaba geçirilmiş olan kalemlere veya tekrarlanan kayıtlara ilişkin bulunan davalar, cari hesap sözleşmesinin sona ermesinden itibaren 5 yıl geçmekle zamanaşımına uğrarlar.

TACİR YARDIMCILARI

Bağımlı Tacir Yardımcıları	Bağımsız Tacir Yardımcıları
Ticari Temsilci	Acente
Ticari Vekil	Simsar – Tellal
Pazarlamacı	Komisyoncu

Bağımlı Tacir Yardımcıları**1. Ticari Temsilci**

Borçlar Kanunu'nda düzenlenmiştir.

En geniş yetkilerle donatılmış bağımlı tacir yardımcısıdır. 3. kişilerle işletmenin gayesine dair her türlü işlemi yapabilir.

İşletmenin işlerini idare etmek ve işletmeyle ilgili hukuki işlemleri tacir yerine imza atarak yapmaya yetkili kişidir.

Atandığında ve görevi sona erdiğinde sicile tescil edilir.

İşletme sahibi adına kambiyo taahhüdünde bulunmaya ve onun adına işletmenin amacına giren her türlü işlemi yapmaya yetkilidir.

Açık yetki verilmedikçe, taşınmazları devredemez veya bir hak ile sınırlandıramaz.

Temsil yetkisi; şube işleri ile veya birlikte imza kuralı ile sınırlandırılabilir.

İşletme sahibinin fiil ehliyetini kaybetmesi veya ölümü, ticari temsilcilerin, ticari vekillerin ve diğer tacir yardımcılarının yetkisini sona erdirmez.

Yapamayacağı işlemler:	
Taşınmaz devir /rehin (ipotek).	Konkordato ilan edemez.
İşletmeyi devredemez/rehin veremez.	Ortak alamaz.
Unvan seçemez.	İşletmeyi feshedemez.
	Tacirin iflasını isteyemez.

2. Ticari Vekil

Borçlar Kanunu'nda düzenlenmiştir.

Ticari temsilciye göre daha dar yetkili bir yardımcıdır.

Ticari vekil sadece işletmenin olağan işlerini yapabilir, borç alamaz, kambiyo taahhüdünde bulunamaz, mahkemelerde işletmeyi temsil edemez. Ticari vekil atandığında tescil edilmez.

3. Pazarlamacı

Tacir adına işletme dışında faaliyet gösteren ve tacire hizmet ilişkisi ile bağlı bulunan tacir yardımcısıdır.

Bağımsız Tacir Yardımcıları

1. Acente

Ticari mümessil, ticari vekil, satış memuru veya işletmenin çalışanı gibi işletmeye bağlı bir hukuki konuma sahip olmaksızın, bir sözleşmeye dayanarak, belirli bir yer veya bölge içinde sürekli olarak ticari bir işletmeyi ilgilendiren sözleşmelerde aracılık etmeyi veya bunları o tacir adına yapmayı meslek edinen kimseye acente denir.

Acentenin Yetkileri

a) Genel olarak:

Acente, aracılıkta bulunduğu veya yaptığı sözleşmelerle ilgili her türlü ihtar, ihbar ve protesto gibi hakkı koruyan beyanları müvekkili adına yapmaya ve bunları kabule yetkilidir.

Bu sözleşmelerden doğacak uyuşmazlıklardan dolayı acente, müvekkili adına dava açabileceği gibi, kendisine karşı da aynı sıfatla dava açılabilir.

b) Özel yetki gerektiren haller:

Müvekkilinin özel ve yazılı izni veya vekâleti olmadan acente, bizzat teslim etmediği malların bedelini kabule ve bedelini bizzat ödemediği malları teslim almaya yetkili olmadığı gibi bu işlemlerden doğan alacağı yenileyemez veya miktarını indiremez.

Acentenin Borçları

a) Genel olarak:

Acente, sözleşme uyarınca kendisine bırakılan bölge ve ticaret dalı içinde, müvekkilinin işlerini görmekle ve menfaatlerini korumakla yükümlüdür.

Acente, kusursuz olduğunu ispat etmediği takdirde özellikle, müvekkili hesabına saklamakta olduğu malın veya eşyanın uğradığı hasarlardan sorumludur.

- b) Haber verme yükümlülüğü
- c) Önlem alma
- d) Ödeme borcu

Acentenin Hakları

- a) Ücret
- b) Olağanüstü giderlerin karşılanması
- c) Faiz isteme hakkı
- d) Hapis hakkı

Acentelik Sözleşmesinin Sona Ermesi

- a) Belirsiz bir süre için yapılmış olan acentelik sözleşmesini, taraflardan her biri 3 ay önceden ihbarda bulunmak şartıyla feshedebilir. Sözleşme belirli bir süre için yapılmış olsa bile haklı sebeplerden dolayı her zaman fesih olunabilir.
- b) Belirli süre için yapılan bir acentelik sözleşmesinin, süre dolduktan sonra uygulanmaya devam edilmesi hâlinde, sözleşme belirsiz süreli hâle gelir.
- c) Müvekkilin veya acentenin iflası, ölümü veya kısıtlanması halinde acentelik sözleşmesi sona erer.

Rekabet Yasağı Anlaşması

Acentenin, işletmesine ilişkin faaliyetlerini, sözleşme ilişkisinin sona ermesinden sonrası için sınırlandıran anlaşmanın yazılı şekilde yapılması ve anlaşma hükümlerini içeren ve müvekkil tarafından imzalanmış bulunan bir belgenin acenteye verilmesi gerekir. Anlaşma en çok, ilişkinin bitiminden itibaren 2 yıllık süre için yapılabilir.

2. Simsar – Tellal

Ücret karşılığında bir sözleşmenin yapılmasına aracılık eden kişidir. Tellal sözleşme yapmaz, sadece tarafları buluşturup karşı karşıya getirir. Bu yönüyle komisyoncudan ayrılır.

Simsarlık borçları şunlardır:

- Bordro vermek
- Numune saklanmak
- Yevmiye defteri tutmak
- Tarafsız hareket etmek

Simsarın hakları şunlardır:

- Ücret isteme
- Masrafları isteme

Simsarın taciri temsil yetkisi yoktur.

3. Komisyoncu

Komisyoncu esas itibariyle Borçlar Kanununda düzenlenmiştir. Taşıma işleri komisyonculuğu TTK'da düzenlenmiştir.

Borçlar Kanunu'na göre Komisyoncu ücret karşılığında kendi adına, müvekkili hesabına hukuki işlem yapan kişidir.

Komisyon sözleşmesinin konusu genel olarak menkul eşya ve kıymetli evrak alım satımıdır.

Komisyon sözleşmesinden doğan bütün alacaklar 5 yıllık zamanaşımına tabidir.

33

33. Bir ticari temsilci (mümessil), aşağıdaki işlemlerden hangisini müvekkil tacirden açık yetki almadan yapamaz?

- A) Tacire ait taşınmazı tacir adına kiraya vermek
- B) Tacir adına bankadan kredi çekmek
- C) Tacire ait taşınmazı tacir adına satmak
- D) Tacir adına çek düzenlemek
- E) Tacir adına taşınmaz satın almak

34

34. Ticari temsilcinin aşağıdaki işlemlerden hangisini yapabilmesi için kendisine özel yetki verilmesi gerekir?

- A) Tacir adına kambiyo taahhüdünde bulunmak
- B) Taciri mahkemelerde temsil etmek
- C) Tacirin ticari işletmede kullandığı gayrimenkuller üzerinde banka lehine ipotek kurmak
- D) Tacir adına kredi çekmek
- E) Tacir adına kira sözleşmesi yapmak

İKİNCİ BÖLÜM ŞİRKETLER HUKUKU

1. ŞAHİS (KİŞİ) UNSURU ORTAK SAYISI BAKIMINDAN:

- ✓ Kollektif şirket, adi komandit şirket ve adi şirkette;

En az 2 – üst sınır yok

- ✓ Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirkette;

En az 5 – üst sınır yok

- ✓ Anonim şirkette; En az 1 – üst sınır yok

- ✓ Limited şirkette; En az 1 – üst sınır 50

- ✓ Kooperatifte; En az 7 – üst sınır yok

2. ORTAK TÜRÜ BAKIMINDAN:

- Kollektif şirket ile komandit şirkette komandite ortaklar; **Sadece gerçek kişi olabilir.**
- Komandit şirkette komandite ortaklar, A.Ş., Limited şirket ve adi şirket ortakları; **Hem gerçek kişi hem tüzel kişi olabilir.**

3. SÖZLEŞME UNSURU

Ticaret şirket sözleşmeleri **YAZILI ve İMZALAR NOTER ONAYLI** olmalı veya Ticaret sicil müdürü ya da yardımcısi huzurunda imzalanmalı.

Adi şirket sözleşmeleri **herhangi bir şekle tabi değildir.**

DİKKAT: Borçlar Kanunu uyarınca, bir şirket, Ticaret Kanunu'nda tarif edilen şirketlerin geçerli vasıflarına sahip değilse adi şirket olarak nitelendirilecektir!

4. SERMAYE UNSURU

Adi şirket, kolektif şirket ortakları ile komandit şirkette komandite ortaklar;

- para
- para ile ölçülebilir her şeyi
- emek
- ticari itibar
- Mal
- Haklar

Anonim şirket, limited şirket ve komandit şirkette komanditer ortaklar;

- Para ve para ile ölçülebilir mal ve haklar
- Emek
- Sermaye
- Ticari itibar
- Vadesi gelmemiş alacaklar

5. ORTAK AMAÇ UNSURU

6. FAAL KATILMA / ORTAK ÇABA/ AFFECTIO SOCIETATIS

TİCARET ŞİRKETLERİ

ŞAHİS ŞİRKETLERİ	SERMAYE ŞİRKETLERİ
Kollektif şirket Adi komandit şirket	Anonim şirket Limited şirket Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket

35

35. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre, aşağıdaki ticaret şirketlerinden hangisi “şahıs şirketi-sermaye şirketi” ayrımının dışında tutulmuştur?

- A) Kollektif şirketler
- B) Limited şirketler
- C) Anonim şirketler
- D) Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler
- E) Kooperatifler

ŞİRKET BORÇLARINDAN ORTAKLARIN SORUMLULUĞU

ADİ ŞİRKET ORTAKLARI;

1. derecede, sınırsız ve müteselsil,

KOLEKTİF ŞİRKET VE KOMANDİT ŞİRKETTE KOMANDİTE ORTAKLAR;

2. derecede, sınırsız ve müteselsil,

KOMANDİT ŞİRKETTE KOMANDİTER ORTAKLAR;

2. derecede, taahhüt ettikleri sermaye ile sınırlı ve adi.

ANONİM ŞİRKET VE LİMİTED ŞİRKET ORTAKLARI;

Taahhüt ettikleri sermaye ile sınırlı sınırlı ve şirkete karşı.

Anonim şirket ve limited şirket ortaklarının sorumluluğu şirkete karşı iken, diğer şirket ortakları şirket alacaklılarına karşı sorumludur.

ADİ ŞİRKET

Borçlar Kanunu'nda düzenlenmiştir.

Kanunen yasak olmayan her türlü amaç ve konu için gerçek veya tüzel kişiler arasında kurulan ve ortakların şirketin borçlarından dolayı müteselsilen sorumlu oldukları şirket türüdür.

En az 2 gerçek veya tüzel kişi ile kurulur.

Tüzel kişiliği yoktur.

Ortaklık sözleşmesi şekle tabi değildir.

Ticaret siciline tescil edilmez.

Uygulamada sıklıkla rastlanan joint venture veya konsorsiyum gibi oluşumlar adi şirket türüne dayalı olarak kurulmaktadır.

Sözleşmede hüküm yoksa ortaklar kara ve zarara eşit olarak katlanılır. Sermaye olarak emeğini getiren ortak sözleşmede hüküm bulunması şartıyla zararlardan muaf tutulabilir.

Sözleşmede aksi kararlaştırılmamışsa tüm ortaklar yönetim hakkına sahiptir. Ancak sözleşme ile ya da sonradan alınacak kararlarla idare yetkisi, ortaklardan birine, birkaçına ya da dışarıdan bir kişiye bırakılabilir.

Ortaklar şirket işlerini denetleme hakkına sahiptir.

ADİ ŞİRKETİN SONA ERMESİ	
İnfisah	Fesih
- Amacın gerçekleşmesi veya imkansız hale gelmesi - Ortaklardan birinin ölümü - Ortağın iflası, tasfiye payının haczi, kısıtlanması - Sürenin dolması	- Ortakların kararı (Oybirliği) - Ortağın fesih ihbarı (6 ay önceden) - Mahkeme kararıyla

36

- 36 I. Adi şirket ortağı
II. Kolektif şirket ortağı
III. Adi komandit şirkette komandite ortak
IV. Anonim şirket ortağı

Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri şirket borçlarından dolayı şahsi malvarlıklarıyla sorumludurlar?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) III ve IV
D) I, II ve III E) I, II ve IV

TİCARET ŞİRKETLERİNDE BİRLEŞME / BÖLÜNME / TÜR DEĞİŞTİRME

BİRLEŞME

Şirketler;

- a) Bir şirketin diğerini devralması, teknik terimle “devralma şeklinde birleşme” veya
b) Yeni bir şirket içinde bir araya gelmeleri, teknik terimle “yeni kuruluş şeklinde birleşme” yoluyla birleşebilirler.

Geçerli birleşmeler;

Sermaye şirketleri ve kooperatifler	Şahıs şirketleri
✓ Sermaye Ş. ve Koop ile. ✓ Devralan olmak şartıyla Şahıs Ş. ile	✓ Şahıs Ş. ile ✓ Devrolunan (devredilen) olarak Sermaye Ş. ile

Birleşme, birleşmenin ticaret siciline tescili ile geçerlilik kazanır. Tescil anında, devrolunan şirketin bütün aktif ve pasifi kendiliğinden devralan şirkete geçer.

Devrolunan şirketin ortakları devralan şirketin ortağı olur.

Birleşme kararı, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan olunur.

Birleşme tasfiyesiz bir sona erme biçimidir.

BÖLÜNME

Bir şirket tam veya kısmi bölünebilir:

- Tam bölünmede, şirketin tüm malvarlığı bölümlere ayrılır ve diğer şirketlere devrolunur. Bölünen şirketin ortakları, devralan şirketlerin paylarını ve haklarını iktisap ederler. Tam bölünüp devrolunan şirket sona erer ve unvanı ticaret sicilinden silinir.
- Kısmi bölünmede, bir şirketin malvarlığının bir veya birden fazla bölümü diğer şirketlere devrolunur.

Geçerli bölünmeler:

Sermaye şirketleri ve kooperatifler	Şahıs şirketleri
Sermaye şirketleri ve kooperatiflere	Bölünemez

Bölünmeye katılan şirketlerin yönetim organları, bölünme sözleşmesini veya bölünme planını genel kurula sunar.

Bölünme onaylanınca, yönetim organı bölünmenin tescilini ister.

Bölünme ticaret siciline tescille geçerlilik kazanır.

TÜR DEĞİŞTİRME

Bir şirket hukuki şeklini değiştirebilir. Yeni türe dönüştürülen şirket eskisinin devamıdır.

Tür değiştirme bir sona erme biçimi değildir.

Geçerli tür değiştirmeler:

Şahıs Şirketleri	Sermaye şirketleri	Kooperatif
Başka bir şahıs şirketine Sermaye şirketine Kooperatife	Başka bir sermaye şirketine Kooperatife	Sermaye şirketine

Kanundaki maddelerin ihlali hâlinde, birleşme, bölünme ve tür değiştirme kararına olumlu oy vermemiş ve bunu tutanağa geçirmiş bulunan birleşmeye, bölünmeye veya tür değiştirmeye katılan şirketlerin ortakları; bu kararın Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilanından itibaren 2 ay içinde iptal davası açabilirler.

37

37. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi geçerli bir şirket birleşmesi değildir?

- Bir kolektif şirketin devralan olmak şartıyla bir limited şirkete birleşmesi
- Bir kooperatifin devralan olmak şartıyla bir kolektif şirketle birleşmesi
- Bir kolektif şirketin devrolunan şirket olmak şartıyla bir anonim şirketle birleşmesi
- Bir limited şirketin devralan şirket olmak şartıyla bir kolektif şirketle birleşmesi
- Bir kolektif şirketin başka bir kolektif şirketle birleşmesi

38

38. I. Genel kurulun bölünme raporu ve bölünme planını onaylaması
II. Bölünme raporunun hazırlanması
III. Bölünme planının hazırlanması
IV. Bölünme kararının Ticaret Siciline tescili
V. Alacaklılara çağrı yapılması

Bir anonim şirketin yeni şirket kurulması yoluyla tam bölünmesine ilişkin yukarıda yer verilen süreçlerin zamansal sıralaması aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) II, III, I, IV, V
B) II, III, I, V, IV
C) III, II, I, V, IV
D) III, II, V, I, IV
E) V, II, III, I, IV

39

39. I. Birleşme işlemi ticaret siciline tescil edildikten sonra devrolunan şirket tasfiye hâline girer.
II. Bir limited şirketin, devralan şirket olarak bir anonim şirket ile birleşmesi mümkündür.
III. Birleşme sözleşmesi; birleşmeye katılan şirket anonim şirket ise onun yönetim kurulu üyeleri, limited şirket ise onun müdürleri tarafından imzalanır.
IV. Birleşme sonucunda; devrolunan şirketin pay sahiplerinin devralan şirkette ortak olması zorunludur. Birleşme işleminde devrolunan şirket ortaklarına ayrılma imkânı tanınması mümkün değildir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre, birleşmeye ilişkin yukarıdaki önermelerden hangileri doğrudur?

- A) I. ve II.
B) I. ve IV.
C) II. ve III.
D) II. ve IV.
E) III. ve IV.

40

40. **6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi geçerli bir tür değişikliği değildir?**

- A) Bir anonim şirketin bir kolektif şirkete dönüşmesi
B) Bir limited şirketin bir anonim şirkete dönüşmesi
C) Bir limited şirketin bir kolektif şirkete dönüşmesi
D) Bir kooperatifin bir kolektif şirkete dönüşmesi
E) Bir anonim şirketin bir adi şirkete dönüşmesi

KOLLEKTİF ŞİRKET

Kollektif şirket ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla, gerçek kişiler arasında kurulan ve ortaklarından hiçbirinin sorumluluğu şirket alacaklılarına karşı sınırlanmamış olan şirkettir.

Kollektif şirket sözleşmesi yazılı şekle tabidir; ayrıca, sözleşmede imzaların noterce onaylanması veya şirket sözleşmesinin ticaret sicili müdürü yahut yardımcısı huzurunda imzalanması şarttır

Kollektif şirket ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanır.

En az 2 gerçek kişi ile kurulur. Tüzel kişiler kolektif şirkete ortak olamazlar.

Ortaklar şirket borçlarından 2. derece, sınırsız ve müteselsil sorumludurlar.

Sermaye olarak emek ve itibar da getirilebilir.

Kar ve zarar eşit paylaşılır. (Sözleşme ile aksi kararlaştırılabilir.)

Sözleşmesi kanuni şekilde yapılmamış veya sözleşmeye konması zorunlu olan kayıtlardan biri veya bazıları eksik yahut geçersiz olan bir kolektif şirket, adi şirket hükmünde olup, hakkında Türk Borçlar Kanunu'nun adi şirketlere ilişkin hükümleri uygulanır.

Kollektif şirketi kuranlar, şirket sözleşmesinin noterlikçe onaylı bir suretini onay tarihinden itibaren 15 gün içinde şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline vererek şirketin tescilini istemek zorundadır.

Tescil yükümlülüğü yerine getirilmeksizin şirket adına işlere başlanmışsa, ortaklar giriştikleri işlerden dolayı üçüncü kişilere karşı müteselsilen sorumludur.

ORTAKLAR ARASINDAKİ İLİŞKİLER**Şirketin Yönetimi:**

Ortaklardan her biri, ayrı ayrı şirketi yönetme hakkına ve görevine sahiptir. Ancak, şirket sözleşmesiyle veya ortakların çoğunluğunun kararıyla yönetim işleri ortaklardan birine, birkaçına veya tümüne verilebilir

Yönetim işleri şirket sözleşmesiyle bir ortağa verilmiş ise, onun yönetmek ve görevi diğer ortaklar tarafından sınırlandırılmayacağı gibi kendisi görevden de alınamaz. Ancak, haklı sebeplerin varlığında, ortaklardan birinin istemi üzerine, mahkeme kararı ile yönetim hak ve görevi sınırlandırılabilir veya geri alınabilir

Şirketin yönetim kapsamındaki hususlar, şirketin amacını ve konusunu elde etmek için yapılması gereken olağan işlem ve işler ile sınırlıdır.

Şirketi yönetenler şirket menfaatine uygun gördükleri işlerde, olağan işlem ve işlerle sınırlı olmak şartıyla, sulh, feragat ve kabul ile tahkime de yetkilidirler.

Denetim

Bir ortak yönetim hakkını ve görevini taşımasa da şirket işlerinin gidişi hakkında bizzat bilgi edinmek, şirketin belgelerini ve defterlerini incelemek, bunlara göre kendisi için şirketin finansal durumunu gösterecek bir hesap tablosu düzenlemek hakkına sahiptir.

Oy Hakkı ve Kararlar

Her ortak bir oy hakkını haizdir. Buna aykırı sözleşme geçersizdir.

KOMANDİT ŞİRKET (ADİ KOMANDİT ŞİRKET)

Ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla kurulan, şirket alacaklılarına karşı ortaklardan bir veya birkaçının sorumluluğu sınırlandırılmamış ve diğer ortak veya ortakların sorumluluğu belirli bir sermaye ile sınırlandırılmış olan şirket komandit şirkettir.

Komandit şirketlerde iki tür ortak vardır:

Komandite Ortak	Komanditer Ortak
Sınırsız sorumlu	Sınırlı sorumlu
	Kişisel emeğini ve ticari itibarını sermaye olarak koyamaz.

Ortaklar Arasındaki İlişkiler

1. Yönetim

İster komandite ister komanditer olsun her ortağın bir oy hakkı vardır.

Şirket, komanditeler tarafından yönetilir.

Komanditerler, şirket işlerini görmeye görevli ve yetkili olmadıkları gibi, yönetim hakkını haiz kişilerin yetkileri içinde yaptıkları işlere itiraz da edemezler. Ancak, olağanüstü iş ve işlemlerde, şirket sözleşmesinin değiştirilmesi, tür değiştirme, birleşme ve bölünme gibi yapısal değişikliklerde; şirkete ortak alınması, çıkarılması ve payın devri türünden temel işlemlerde komanditerler de oy hakkını haizdirler.

2. Denetleme

Her komanditer, iş yılı sonunda ve iş saatleri içinde, şirketin envanterleriyle bilançosunun içeriğini, diğer finansal tablolarını, bunların doğruluğunu ve geçerliliğini incelemeye yetkilidir.

Komanditer, bu incelemeyi bizzat yapabileceği gibi bir uzmana da yaptırabilir. Uzmanın şahsı hakkında bir itiraz ileri sürülürse komanditerin istemi üzerine mahkeme tarafından bilirkişi atanmasına karar verilir. Bu karar kesindir.

Haklı sebeplerin bulunması hâlinde, mahkeme, komanditerin istemi üzerine şirketin işlerinin ve varlığının bizzat veya bilirkişi tarafından incelenmesine her zaman izin verebilir.

3. Rekabet Yasağı

Komanditerlerin rekabet yasağı yoktur. Ancak, komanditer, şirketin işletme konusunun kapsamına giren işlerle uğraşacak bir ticari işletme açar veya böyle bir işletme açan bir kişiyle ortak olur ya da bu nitelikte bir şirkete girerse, komandit şirketin belgelerini ve defterlerini incelemek hakkını kaybeder.

4. Kâr ve Zarar

Komanditer, iş yılı sonunda gerçekleşen kâr payını ve şirket sözleşmesinde kararlaştırılmış olan faizleri nakden alır.

Şirketin ve Ortakların Üçüncü Kişilerle Olan İlişkileri

Şirketin Temsili

Komandit şirketler, kural olarak, komandite ortaklar tarafından temsil edilir.

Kollektif şirketin temsil yetkisinin kapsamı ve sınırlandırılmasına ilişkin hükümleri komandit şirkete de uygulanır.

Komanditer ortaklar, ortak sıfatıyla şirketi temsile yetkili olamazlar. Ancak, şirket sözleşmesinde aksine hüküm bulunmamak şartıyla, komanditer ortak ticari mümessil, ticari vekil veya seyyar tacir memuru olarak atanabilir.

SERMAYESİ PAYLARA BÖLÜNMÜŞ KOMANDİT ŞİRKET

Sermayesi paylara bölünmüş komandit şirket, sermayesi paylara bölünen ve ortaklarından bir veya birkaçı şirket alacaklılarına karşı bir kolektif şirket ortağı, diğerleri bir anonim şirket pay sahibi gibi sorumlu olan şirkettir.

Esas sözleşmeyi imzalayanlarla şirkete paradan başka sermaye koyanların tümü kurucu sayılır.

Kurucular 5 kişiden az olamaz. Kuruculardan en az birinin komandite olması şarttır.

ANONİM ŞİRKET

Anonim şirket, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlığıyla sorumlu bulunan şirkettir.

Pay sahipleri, sadece taahhüt etmiş oldukları sermaye payları ile ve şirkete karşı sorumludur.

Anonim şirketler, kanunen yasaklanmamış her türlü ekonomik amaç ve konular için kurulabilir.

Şirket, kurucuların, kanuna uygun olarak düzenlenmiş bulunan, sermayenin tamamını ödemeyi, şartsız taahhüt ettikleri, imzalarının noterce onaylandığı veya ticaret sicili müdürü yahut yardımcısı huzurunda imzaladığı esas sözleşmede, anonim şirket kurma iradelerini açıklamalarıyla kurulur.

Esas sözleşme, değerlendirme raporları, ayın ve işletme devralınmasına ilişkin olanlar da dâhil olmak üzere, kurulmakta olan şirketle, kurucular ve diğer kişilerle yapılan ve kuruluşla ilgili olan sözleşmeler kuruluş belgeleridir. Bunlar, sicil dosyasına konulur ve birer nüshaları şirket tarafından 5 yıl süreyle saklanır.

Sermaye

- Tamamı esas sözleşmede taahhüt edilmiş bulunan sermayeyi ifade eden esas sermaye 250.000 Türk Lirasından ve
- sermayenin artırılmasında yönetim kuruluna tanınmış yetki tavanını gösteren kayıtlı sermaye sistemini kabul etmiş bulunan halka açık olmayan anonim şirketlerde başlangıç sermayesi 500.000 Türk Lirasından aşağı olamaz.

Bu en az sermaye tutarı Cumhurbaşkanınca artırılabilir.

Ayni Sermaye

Üzerlerinde sınırlı ayni bir hak, haciz ve tedbir bulunmayan, nakden değerlendirilebilen ve devrolunabilen, fikrî mülkiyet hakları ile sanal ortamlar da dâhil, malvarlığı unsurları ayni sermaye olarak konulabilir.

Hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacaklar sermaye olamaz.

Konulan ayni sermaye ile kuruluş sırasında devralınacak işletmelere ve ayınlara, şirket merkezinin bulunacağı yerdeki asliye ticaret mahkemesince atanan bilirkişilerce değer biçilir.

Kurucular

Pay taahhüt edip esas sözleşmeyi imzalayan gerçek ve tüzel kişiler kurucudur.

Anonim şirketin kurulabilmesi için pay sahibi olan bir veya daha fazla kurucunun varlığı şarttır.

Esas sözleşme

Esas sözleşmenin yazılı şekilde yapılması ve bütün kurucuların imzalarının noterce onaylanması veya esas sözleşmenin ticaret sicili müdürü yahut yardımcısı huzurunda imzalanması şarttır.

Şirket esas sözleşmesinin tamamı şirketin kuruluşunu izleyen 30 gün içinde şirketin merkezinin bulunduğu yer ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan olunur.

Şirket ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanır.

Tescilden önce şirket adına işlem yapanlar ve taahhütlere girişenler, bu işlem ve taahhütlerden şahsen ve müteselsilen sorumludurlar. Ancak, işlem ve taahhütlerin, ileride kurulacak şirket adına yapıldığı açıkça bildirilmiş ve şirketin ticaret siciline tescilinden sonra 3 aylık süre içinde bu taahhütler şirket tarafından kabul olunmuşsa, yalnız şirket sorumlu olur.

Pay Bedellerinin Ödenmesi

Nakden taahhüt edilen payların itibarı değerlerinin en az %25'i tescilden önce, gerisi de şirketin tescilini izleyen 24 ay içinde ödenir.

Kanuna Karşı Hile

Şirketin tescilinden itibaren 2 yıl içinde bir işletme veya aynın, sermayenin onda birini aşan bir bedel karşılığında devralınmasına veya kiralanmasına ilişkin sözleşmeler, genel kurulca onaylanıp ticaret siciline tescil edilmedikçe geçerli olmaz.

41

41. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda, anonim şirketlerin kuruluşunda taahhüt edilecek nakit sermayenin ödenme yöntemine ilişkin olarak, aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Nakdi sermayenin en az %50'si, tescilden önce kuruculara; gerisi de şirketin tescilini izleyen 24 ay içinde şirkete ödenmelidir.
- B) Nakdi sermayenin en az %50'si, tescilden önce, şirket adına açtırılmış banka hesabına yatırılmalı; gerisi de şirketin tescilini izleyen 12 ay içinde şirkete ödenmelidir.
- C) Nakdi sermayenin en az %25'i, tescilden önce, şirket adına açtırılmış banka hesabına yatırılmalı; gerisi de şirketin tescilini izleyen 24 ay içinde şirkete ödenmelidir.
- D) Nakdi sermayenin en az %25'i tescilden önce kuruculara; gerisi de şirketin tescilini izleyen 36 ay içinde şirkete ödenmelidir.
- E) Nakdi sermayenin en az %50'si, tescilden önce kuruculara; gerisi de şirketin tescilini izleyen 36 ay içinde şirkete ödenmelidir.

ANONİM ŞİRKETİN ORGANLARI

- Genel Kurul
- Yönetim Kurulu

1. Genel Kurul

Pay sahipleri şirket işlerine ilişkin haklarını genel kurulda kullanırlar.

Genel Kurulun Devredilmez Görev ve Yetkileri:

- Esas sözleşmenin değiştirilmesi.
- Yönetim kurulu üyelerinin seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları.
- Kanunda öngörülen istisnalar dışında denetçinin seçimi ile görevden alınması.
- Finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, yıllık kâr üzerinde tasarrufa, kâr payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kâra katılması dâhil, kullanılmasına dair kararların alınması.
- Kanunda öngörülen istisnalar dışında şirketin feshi.
- Önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı.

Tek pay sahipli anonim şirketlerde bu pay sahibi genel kurulun tüm yetkilerine sahiptir. Tek pay sahibinin genel kurul sıfatıyla alacağı kararların geçerlilik kazanabilmeleri için yazılı olmaları şarttır.

Genel Kurul Toplantıları

Genel kurullar olağan ve olağanüstü toplanır.

Olağan toplantı her faaliyet dönemi sonundan itibaren 3 ay içinde yapılır. Bu toplantılarda, organların seçimine, finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, kârın kullanım şekline, dağıtılacak kâr ve kazanç paylarının oranlarının belirlenmesine, yönetim kurulu üyelerinin ibraları ile faaliyet dönemini ilgilendiren ve gerekli görülen diğer konulara ilişkin müzakere yapılır, karar alınır.

Gerektiği takdirde genel kurul olağanüstü toplantıya çağrılır.

Toplantıya Çağrı

Genel kurul, süresi dolmuş olsa bile, yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılabilir.

Tasfiye memurları da görevleri ile ilgili konular için, genel kurulu toplantıya çağırabilirler.

Sermayenin en az 1/10'ini, halka açık şirketlerde 1/20'ini oluşturan pay sahipleri, yönetim kurulundan, yazılı olarak gerektirici sebepleri ve gündemi belirterek, genel kurulu toplantıya çağırmasını veya genel kurul zaten toplanacak ise, karara bağlanmasını istedikleri konuları gündeme koymasını isteyebilirler.

Esas sözleşmeyle, çağrı hakkı daha az sayıda paya sahip pay sahiplerine tanınabilir.

Toplantı ve Karar Nisabı

Genel kurullar, bu Kanunda veya esas sözleşmede, aksine daha ağır nisap öngörülmüş bulunan hâller hariç, sermayenin en az 1/4'ini karşılayan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığıyla toplanır.

Kararlar toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğu ile verilir.

Aşağıdaki esas sözleşme değişikliği kararları, sermayenin tümünü oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin oybirliğiyle alınır:

- a) Bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar.
- b) Şirketin merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin kararlar.

Genel Kurul Kararlarının İptali

Kanunda belirtilen kişiler, kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan genel kurul kararları aleyhine, karar tarihinden itibaren 3 ay içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde iptal davası açabilirler.

İptal davası açabilecek kişiler şunlardır:

- Toplantıda hazır bulunup da karara olumsuz oy veren ve bu muhalefetini tutanağa geçiren,
- Toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın; çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ve yukarıda sayılan aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri,
- Yönetim kurulu,
- Kararların yerine getirilmesi, kişisel sorumluluğuna sebep olacaksa yönetim kurulu üyelerinden her biri.

42

42. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi anonim şirket genel kurulunun devredilmez görev ve yetkilerinden biri değildir?

- A) Kanunda öngörülen istisnalar dışında denetçinin seçimi
- B) Yönetim kurulu başkanının seçimi
- C) Önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı
- D) Yönetim kurulu üyelerinin görevden alınması
- E) Esas sözleşmenin değiştirilmesi

43

43. Aşağıdakilerden hangisi, anonim şirkette genel kurul kararları aleyhine iptal davası açma hakkına sahip değildir?

- A) Kararların yerine getirilmesi kişisel sorumluluğuna sebep olacaksa, şirketin pay sahibi olmayan yönetim kurulu üyesi
- B) Genel kurulda olumsuz oy verip, muhalefetini tutanağa geçirmiş olan pay sahibi
- C) Şirketin denetçisi
- D) Kararların yerine getirilmesi kişisel sorumluluğuna sebep olacaksa, şirketin pay sahibi olan yönetim kurulu üyesi
- E) Şirketin yönetim kurulu

Azınlık ve Azınlık Hakları

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun ("TTK") 411. maddesi uyarınca halka kapalı şirketlerde sermayenin en az %10'unu, halka açık şirketlerde en az %5'ini oluşturan pay sahipleri "azlık" veya "azınlık" olarak nitelendirilmektedir.

TTK uyarınca halka kapalı anonim şirketlere ilişkin olarak azınlık pay sahiplerine tanınan haklar şu şekildedir:

- **Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı**
- **Genel Kurulu Toplantıya Çağırma ve Gündeme Madde Ekletme Hakkı**

Azınlık pay sahipleri, yönetim kurulundan yazılı olarak geciktirici sebepleri ve gündemi belirterek, genel kurulu toplantıya çağırmasını veya genel kurul zaten toplanacak ise, genel kurulda görüşülmesini ve karara bağlanmasını istedikleri konuları toplantı gündemine eklemelerini isteyebilirler.

Yönetim kurulu çağırıcı kabul ettiği takdirde, genel kurul en geç 45 gün içinde yapılacak şekilde toplantıya çağırılır, aksi takdirde çağrı istem sahiplerince yapılır.

- **Özel Denetçi Atanmasını Talep Etme Hakkı**

Her pay sahibi, pay sahipliği haklarının kullanılabilmesi için gerekli olduğu takdirde ve bilgi alma veya inceleme hakkı daha önce kullanılmışsa, belirli olayların özel bir denetimle açıklığa kavuşturulmasını, gündemde yer almasa bile genel kuruldan isteyebilir.

Özel denetim talebi, pay yüzdesinden bağımsız tüm pay sahiplerine tanınmış bireysel bir hak olmakla birlikte, genel kurulun özel denetim talebini reddetmesi durumunda, mahkemeye başvuru için azınlık pay sahiplerinin bir araya gelerek, yeterli pay oranını sağlamaları gerekmektedir. Mahkemeye yapılacak başvuruda da halka kapalı şirketlerde sermayenin en az onda birine sahip veya payların itibari değeri toplamı en az 1 milyon Türk lirası olan pay sahipleri üç ay içinde şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesinden özel denetçi atanmasını isteyebilir.

- **Haklı Sebeplerle Şirketin Feshi Davasını Açma Hakkı**
- **Kurucuların, Yönetim Kurulu Üyelerinin, Denetçilerin Sulh ve İbra Edilmesini Engelleme Hakkı**

Kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerin, şirketin kuruluşundan ve sermaye artırımından doğan sorumlulukları, şirketin tescili tarihinden itibaren 4 yıl geçmedikçe sulh ve ibra yoluyla kaldırılamaz.

Azınlık pay sahipleri, sulh ve ibranın onaylanmasına karşı iseler, genel kurulda olumsuz yönde oy kullanmaları yeterlidir.

- **Denetçinin Değiştirilmesini Dava Hakkı**

Denetçinin şahsına ilişkin özellikle tarafsızlığına ilişkin şüphe oluşturan haklı bir sebebin varlığı halinde, azınlık pay sahipleri, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden, denetçi seçiminin Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilanından itibaren 3 hafta içerisinde dava açılması suretiyle denetçinin değiştirilmesini isteyebilir.

- **Nama Yazılı Pay Senetlerinin Basılmasını Talep Etme Hakkı**

• **Finansal Tabloların Müzakeresini Erteletme Hakkı**

Azınlık pay sahipleri, finansal tabloların ve buna bağlı konulara ilişkin müzakerenin ertelenmesini talep edebilir. Azınlık pay sahiplerinin bu husustaki istemi üzerine, genel kurulun bir karar almasına gerek olmaksızın, toplantı başkanının kararı ile genel kurul 1 ay süre ile ertelenecektir.

44

44. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi anonim şirketlerde "azınlığın (azlığın)" sahip olduğu haklardan biri değildir?

- A) Nama yazılı pay senedi bastırılmasını isteme hakkı
- B) Genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırma hakkı
- C) Genel kurul toplantılarında muhalefet şerhini tutanağa geçirmeye gerek olmaksızın iptal davası açma hakkı
- D) Genel kurulun, özel denetim istemini reddettiği durumlarda mahkemeden özel denetçi atanması isteminde bulunma hakkı
- E) Şirketin haklı sebeple feshi için dava açma hakkı

2. Yönetim Kurulu

Anonim şirketin, esas sözleşmeyle atanmış veya genel kurul tarafından seçilmiş, bir veya daha fazla kişiden oluşan bir yönetim kurulu bulunur.

Bir tüzel kişi yönetim kuruluna üye seçildiği takdirde, tüzel kişiyle birlikte, tüzel kişi adına, tüzel kişi tarafından belirlenen, sadece bir gerçek kişi de tescil ve ilan olunur; ayrıca, tescil ve ilanın yapılmış olduğu, şirketin internet sitesinde hemen açıklanır. Tüzel kişi adına sadece, bu tescil edilmiş kişi toplantılara katılıp oy kullanabilir.

Yönetim kurulu üyeleri en çok 3 yıl süreyle görev yapmak üzere seçilir. Esas sözleşmede aksine hüküm yoksa, aynı kişi yeniden seçilebilir.

Yönetim kurulu üyeleri, esas sözleşmeyle atanmış olsalar dahi, gündemde ilgili bir maddenin bulunması veya gündemde madde bulunmasa bile haklı bir sebebin varlığı hâlinde, genel kurul kararıyla her zaman görevden alınabilirler.

Anonim şirket, yönetim kurulu tarafından yönetilir ve temsil olunur.

Yönetim kurulu üyeleri pay sahipleri arasından seçilebileceği gibi, pay sahibi olmayan kişiler de yönetim kuruluna üye seçilebilir.

Temsile yetkili olanların haksız fiillerinden şirket sorumludur.

Yönetim kurulu üyeleri tescil ve ilan edilir.

Yönetim Kurulu'nun Devredilmez Görev ve Yetkileri

Şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi.

Şirket yönetim teşkilatının belirlenmesi.

Muhasebe, finans denetimi ve şirketin yönetiminin gerektirdiği ölçüde, finansal planlama için gerekli düzenin kurulması.

Müdürlerin ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanmaları ve görevden alınmaları.

Yönetimle görevli kişilerin, özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi.

Pay, yönetim kurulu karar ve genel kurul toplantı ve müzakere defterlerinin tutulması, yıllık faaliyet raporunun ve kurumsal yönetim açıklamasının düzenlenmesi ve genel kurula sunulması, genel kurul toplantılarının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi.

Borca batıklık durumunun varlığında mahkemeye bildirimde bulunulması.

45

45. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre, aşağıdakilerden hangisi anonim şirketlerde yönetim kurulunun yetkisindedir?

- A) Kâr payı dağıtılması kararı alma
- B) Kurucuların ibrası
- C) Finansal tabloların hazırlanması
- D) Denetçinin seçimi
- E) Önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı

46

46. Anonim şirketin zorunlu organları aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yönetim kurulu-Denetçi-Genel kurul-Ticari vekil
- B) Yönetim kurulu-Genel kurul
- C) Yönetim kurulu-Ticari vekil
- D) Yönetim kurulu-Denetçi-Genel kurul
- E) Denetçi-Genel kurul

47

47. Aşağıdakilerden hangisi 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda, anonim şirketlerde yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkileri arasında sayılmamıştır?

- A) Pay, yönetim kurulu karar ve genel kurul toplantı ve müzakere defterlerinin tutulması
- B) Önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı
- C) Şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi
- D) Şirket yönetim teşkilatının belirlenmesi
- E) Borca batıklık durumunun varlığında mahkemeye bildirimde bulunulması

48

48. Anonim şirketin temsiline ilişkin aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Şirket adına imza yetkisini haiz kişiler şirketin ticaret unvanı altında kendi imzalarını atmak zorundadırlar.
- B) Esas sözleşmede aksi öngörülmemişse, temsil yetkisi yönetim kuruluna aittir.
- C) Şirketi temsil yetkisi, murahhas üyeye birlikte yönetim kurulu üyesi olmayan murahhas müdüre de devredilebilir.
- D) Şirket temsilcisinin temsil yetkisi kapsamının sadece merkezin veya bir şubenin işleri ile sınırlanmasına ilişkin sınırlamalar getirilebilir.
- E) Temsile yetkili olanların, görevleriyle ilgili işledikleri haksız fiillerden şirket sorumlu olmaz.

YÖNETİM KURULU ÜYELİĞİNİ SONA ERDİREN HALLER

- Yönetim kurulu üyesinin:
 - ✓ Hacı altına alınması,
 - ✓ İflas etmesi,
 - ✓ Görev süresinin sona ermesi,
 - ✓ Belli suçlardan hüküm giymesi
- İstifa
- Azil

49

49. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi anonim şirket yönetim kurulu üyesinin görevinin sona erme sebeplerinden biri değildir?

- A) Yönetim kurulu üyesinin görev süresinin sona ermesiyle
- B) Bir pay sahibinin başvurusu üzerine mahkeme kararıyla
- C) Yönetim kurulu üyesinin iflâs etmesiyle
- D) Yönetim kurulu üyesinin fiil ehliyetini kaybetmesiyle
- E) Haklı sebeplerin varlığı hâlinde genel kurul kararıyla

SERMAYENİN ARTIRILMASI

İç kaynaklardan yapılan artırım hariç, payların nakdî bedelleri tamamen ödenmediği sürece sermaye artırılamaz. Sermayeye oranla önemli sayılmayan tutarların ödenmemiş olması sermaye artırımını engellemez.

Artırımı, esas sermaye sisteminde genel kurul, kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kurulu tarafından karar verilir.

Artırım, genel kurul veya yönetim kurulu kararı tarihinden itibaren 3 ay içinde tescil edilemediği takdirde, genel kurul veya yönetim kurulu kararı ve alınmışsa izin geçersiz hâle gelir.

Rüçhan Hakkı

Her pay sahibi, yeni çıkarılan payları, mevcut paylarının sermayeye oranına göre, alma hakkını haizdir.

Genel kurulun, sermayenin artırımına ilişkin kararı ile pay sahibinin rüçhan hakkı, ancak haklı sebepler bulunduğu takdirde ve en az esas sermayenin % 60'ının olumlu oyu ile sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir.

Yönetim kurulu yeni pay alma hakkının kullanılabilmesinin esaslarını bir karar ile belirler ve bu kararda pay sahiplerine en az 15 gün süre verir.

İç Kaynaklardan Sermaye Artırımı

Esas sözleşme veya genel kurul kararıyla ayrılmış ve belirli bir amaca özgülenmemiş yedek akçeler ile kanuni yedek akçelerin serbestçe kullanılabilen kısımları ve mevzuatın bilançoaya konulmasına ve sermayeye eklenmesine izin verdiği fonlar sermayeye dönüştürülerek sermaye iç kaynaklardan artırılabilir.

Artırım genel kurul veya yönetim kurulu kararının ve esas sözleşmenin ilgili maddelerinin değişik şeklinin tescili ile kesinleşir. Tescil ile o anda mevcut pay sahipleri mevcut paylarının sermayeye oranına göre bedelsiz payları kendiliğinden iktisap ederler.

Şarta Bağlı Sermaye Artırımı

Genel kurul, yeni çıkarılan tahviller veya benzeri borçlanma araçları nedeniyle, şirketten veya topluluk şirketlerinden alacaklı olanlara veya çalışanlara, esas sözleşmede değiştirme veya alım haklarını kullanmak yoluyla yeni payları edinmek hakkı sağlamak suretiyle, sermayenin şarta bağlı artırılmasına karar verebilir. Sermaye, değiştirme veya alım hakkı kullanıldığı ve sermaye borcu takas veya ödeme yoluyla yerine getirildiği anda ve ölçüde kendiliğinden artar. Şartlı olarak artırılan sermayenin toplam itibarî değeri sermayenin yarısını aşamaz.

ESAS SERMAYENİN AZALTILMASI

Bir anonim şirket sermayesini azaltarak, azaltılan kısmın yerine geçmek üzere bedelleri tamamen ödenecek yeni paylar çıkarmıyorsa, genel kurul, esas sözleşmenin gerektiği şekilde değiştirilmesini karara bağlar.

PAY VE SERMAYE KOYMA BORCU

Payın itibarî değeri en az 1 kuruştur. Bu değer ancak birer kuruş ve katları olarak yükseltilebilir. Anılan itibarî değer Cumhurbaşkanınca 100 katına kadar artırılabilir.

Payların Bölünememesi

Pay şirkete karşı bölünemez. Bir payın birden fazla sahibi bulunduğu takdirde, bunlar şirkete karşı haklarını ancak ortak bir temsilci aracılığıyla kullanabilirler.

İmtiyazlı Paylar

İlk esas sözleşme ile veya esas sözleşme değiştirilerek bazı paylara imtiyaz tanınabilir. İmtiyaz; kâr payı, tasfiye payı, rüçhan ve oy hakkı gibi haklarda, paya tanınan üstün bir hak veya kanunda öngörülmemiş yeni bir pay sahipliği hakkıdır.

Oyda İmtiyazlı Paylar

Oyda imtiyaz, eşit itibarî değerdeki paylara farklı sayıda oy hakkı verilerek tanınabilir. Bir paya en çok 15 oy hakkı tanınabilir.

Oyda imtiyaz aşağıdaki kararlarda kullanılamaz:

- Esas sözleşme değişikliği
- İbra ve sorumluluk davası açılması

Pay Bedelini İfa Etmemenin Sonuçları

Sermaye koyma borcunu süresi içinde yerine getirmeyen pay sahibi, ihtara gerek olmaksızın, temerrüt faizi ödemekle yükümlüdür.

Ayrıca, yönetim kurulu, mütemerrit pay sahibini, iştirak taahhüdünden ve yaptığı kısmi ödemelerden doğan haklarından yoksun bırakmaya ve söz konusu payı satıp yerine başkasını almaya ve kendisine verilmiş pay senedi varsa, bunları iptal etmeye yetkilidir. (ISKAT)

PAY SENETLERİ

Pay senetleri, hamiline veya nama yazılı olur.

Bedelleri tamamen ödenmemiş olan paylar için hamiline yazılı pay senetleri çıkarılamaz.

Nama yazılı pay senetlerinin hamiline yazılı pay senetlerine dönüştürülebilmesi için payların bedellerinin tamamen ödenmiş olması şarttır.

Şirketin ve sermaye artırımının tescilinden önce çıkarılan paylar geçersizdir.

Paylar hamiline yazılı ise yönetim kurulu, pay bedelinin tamamının ödenmesi tarihinden itibaren 3 ay içinde pay senetlerini bastırıp pay sahiplerine dağıtır.

Azlık istemde bulunursa nama yazılı pay senedi bastırılıp tüm nama yazılı pay senedi sahiplerine dağıtılır.

ANONİM ŞİRKETİN SONA ERMESİ

SONA ERME SEBEPLERİ	
Genel olarak	Özel haller
Sürenin sona ermesine rağmen işlere fiilen devam etmek suretiyle belirsiz süreli hâle gelmemişse, esas sözleşmede öngörülen sürenin sona ermesiyle İşletme konusunun gerçekleşmesiyle veya gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesiyle, Esas sözleşmede öngörülmüş herhangi bir sona erme sebebinin gerçekleşmesiyle Genel kurul kararıyla İflasına karar verilmesiyle sona erer.	Organların eksikliği Haklı sebeplerle fesih

Sona erme, iflastan ve mahkeme kararından başka bir sebepten ileri gelmişse, yönetim kurulunca ticaret siciline tescil ve ilan ettirilir.

TASFİYE

Sona eren şirket tasfiye hâline girer.

Tasfiye hâlindeki şirket, pay sahipleriyle olan ilişkileri de dâhil, tasfiye sonuna kadar tüzel kişiliğini korur ve ticaret unvanını "tasfiye hâlinde" ibaresi eklenmiş olarak kullanır. Bu hâlde organlarının yetkileri tasfiye amacıyla sınırlıdır.

Tasfiye Memurları

Esas sözleşme veya genel kurul kararıyla ayrıca tasfiye memuru atanmadığı takdirde, tasfiye, yönetim kurulu tarafından yapılır.

Tasfiye memurları pay sahiplerinden veya üçüncü kişilerden olabilir.

Yönetim kurulu, tasfiye memurlarını ticaret siciline tescil ve ilan ettirir. Tasfiye işlerinin yönetim kurulunca yapılması hâlinde de bu hüküm uygulanır.

Şirketin feshine mahkemenin karar verdiği hâllerde tasfiye memuru mahkemece atanır.

Temsile yetkili tasfiye memurlarından en az birinin Türk vatandaşı olması ve yerleşim yerinin Türkiye’de bulunması şarttır.

Tasfiyeden Dönülmesi

Şirket sürenin dolmasıyla veya genel kurul kararıyla sona ermiş ise, pay sahipleri arasında şirket malvarlığının dağıtımına başlanılmış olmadıkça, genel kurul şirketin devam etmesini kararlaştırabilir. Devam kararının sermayenin en az %60’ının oyu ile alınması gerekir.

50

50. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na göre, aşağıdakilerden hangisi anonim şirketi sona erdiren nedenler arasında yer almaz?

- A) Kanunda belirtilen nisaplara uygun olarak genel kurul tarafından sona erme kararı alınması
- B) Sözleşmede ortaklığın devam edeceğine ilişkin bir hüküm yoksa bir ortağın kısıtlanması veya tasfiyedeki payının cebri icra yoluyla paraya çevrilmesi
- C) Şirketin işletme konusunun gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesi
- D) Şirketin işletme konusunun gerçekleşmesi
- E) Şirketin iflasına karar verilmesi

51

51. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na göre, aşağıdakilerden hangisi anonim şirketleri sona erdiren nedenler arasında yer almaz?

- A) Şirketin beşten az ortaklı hâle gelmesi
- B) Şirketin mahkeme tarafından haklı nedenle feshine karar verilmesi
- C) Şirketin iflasına karar verilmesi
- D) Şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesinin imkânsız hâle gelmesi
- E) Şirketin esas sözleşmesinde öngörülmüş herhangi bir sona erme sebebinin gerçekleşmesi

LIMITED ŞİRKET

Limited şirket, bir veya daha çok gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret unvanı altında kurulur; esas sermayesi belirli olup, bu sermaye esas sermaye paylarının toplamından oluşur.

Ortaklar, şirket borçlarından sorumlu olmayıp, sadece taahhüt ettikleri esas sermaye paylarını ödemekle ve şirket sözleşmesinde öngörülen ek ödeme ve yan edim yükümlülüklerini yerine getirmekle yükümlüdürler.

Limited şirketler kanunen yasak olmayan her türlü ekonomik amaç ve konu için kurulabilirler.

Ortakların sayısı 50’yi aşamaz.

Ortak sayısı bire düşerse durum, bu sonucu doğuran işlem tarihinden itibaren 7 gün içinde müdürlere yazıyla bildirilir. Müdürler, bildirim alınırsa tarihinden başlayarak 7. günün sonuna kadar, şirketin tek ortaklı olduğunu, bu ortağın adını, yerleşim yerini ve vatandaşlığını tescil ve ilan ettirirler, aksi hâlde doğacak zarardan sorumlu olurlar.

Sermaye

Limited şirketin esas sermayesi en az 50.000 Türk Lirasıdır.

Ayni Sermaye

Üzerlerinde sınırlı ayni bir hak, haciz veya tedbir bulunmayan; nakden değerlendirilebilen ve devrolunabilen, fikrî mülkiyet hakları ile sanal ortamlar ve adlar da dâhil, malvarlığı unsurları ayni sermaye olarak konulabilir. Hizmet edimleri, kişisel emek, ticari itibar ve vadesi gelmemiş alacaklar sermaye olamaz.

Esas Sermaye Payları

Şirket sözleşmesinde esas sermaye paylarının itibarî değerleri en az 25 Türk Lirası olarak belirlenebilir.

LİMİTED ŞİRKETİN ORGANLARI

1. Genel Kurul

Genel kurulun devredilemez yetkileri şunlardır:

- Şirket sözleşmesinin değiştirilmesi.
- Müdürlerin atanmaları ve görevden alınmaları.
- Topluluk denetçisi ile denetçilerin atanmaları ve görevden alınmaları.
- Topluluk yılsonu finansal tabloları ile yıllık faaliyet raporunun onaylanması.
- Yılsonu finansal tablolarının ve yıllık faaliyet raporunun onaylanması, kâr payı hakkında karar verilmesi, kazanç paylarının belirlenmesi.
- Müdürlerin ücretlerinin belirlenmesi ve ibraları.
- Esas sermaye paylarının devirlerinin onaylanması.
- Bir ortağın şirketten çıkarılması için mahkemeden istemde bulunulması.
- Müdürün, şirketin kendi paylarını iktisabı konusunda yetkilendirilmesi veya böyle bir iktisabın onaylanması.
- Şirketin feshi.
- Genel kurulun kanun veya şirket sözleşmesi ile yetkilendirildiği ya da müdürlerin genel kurula sunduğu konularda karar verilmesi.

Genel Kurulun Toplanması

Genel kurul müdürler tarafından toplantıya çağrılır. Olağan genel kurul toplantısı, her yıl hesap döneminin sona ermesinden itibaren 3 ay içinde yapılır. Şirket sözleşmesi uyarınca ve gerektiğinde genel kurul olağanüstü toplantıya çağrılır.

Ortakların oy hakkı esas sermaye paylarının itibarî değerine göre hesaplanır. Şirket sözleşmesinde daha yüksek bir tutar öngörülmemişse her 25 Türk Lirası bir oy hakkı verir.

2. Müdürler

Şirketin yönetimi ve temsili şirket sözleşmesi ile düzenlenir. Şirketin sözleşmesi ile yönetimi ve temsili, müdür sıfatını taşıyan bir veya birden fazla ortağa veya tüm ortaklara ya da üçüncü kişilere verilebilir. En azından bir ortağın, şirketi yönetim hakkının ve temsil yetkisinin bulunması gerekir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KIYMETLİ EVRAK HUKUKU

KIYMETLİ EVRAK

Kıymetli evrak öyle senetlerdir ki, bunların içerdikleri hak, senetten ayrı olarak ileri sürülemediği gibi başkalarına da devredilemez.

- Borç/Alacak senedirler.
- İçerdiği hak – ekonomik değer taşınabilir ve devredilebilir olmalıdır.
- Hak ile senet arasında kuvvetli bağ vardır. Hak senetsiz ileri sürülemez ve ödenemez.
- Soyutluk (mücerretlik) ilkesi geçerlidir.
- Ağırlaştırılmış şekil şartlarına tabidir.
- Sınırlı sayı ilkesine tabidir.

TEMEL KAVRAMLAR

- Keşide etmek: Düzenlemek
- Keşideci: Senedi düzenleyen
- Lehdar: Senette alacaklı / hak sahibi
- Ciro : Emre yazılı senetlerde devir.
- Ciranta : Senedi ciro eden
- Hamil : Senedi elinde bulunduran
- Tedavül: Kıymetli evrakın piyasada dolaşımı
- Aval: Kambyo senedinde kefalet/ teminat vermek.
- Avalist: Kambyo senetlerinde kefil olan /aval veren kişi.

KIYMETLİ EVRAKIN SINIFLANDIRILMASI

İÇERDİĞİ HAK BAKIMINDAN		
ALACAK SENETLERİ	ORTAKLIK SENETLERİ	EŞYA HUKUKU SENETLERİ
Çek Bono Poliçe Tahvil	Pay senetleri İlmuhaber	Varant Makbuz senedi Konişmento İpotekli borç senedi İrat senedi Deniz ödöncü senedi

HAKKIN SENETTEN ÖNCE VAR OLUP OLMAMASI BAKIMINDAN	
AÇIKLAYICI	KURUCU / YARATICI
Hak senetten önce doğar Örnek: Pay senedi	Hak senetle doğar Örnek: Kambyo senedi

TEMEL İLİŞKİ BAKIMINDAN	
SEBEBE BAĞLI OLMAYAN (SOYUT/MÜCERRET)	SEBEBE BAĞLI (İLLİ)
Senede bakıldığında alt ilişki anlaşılmaz. Örnek: Kambiyo senetleri	Makbuz senedi Varant Konişmento

DEVİR ŞEKLİ BAKIMINDAN		
NAMA YAZILI	EMRE YAZILI	HAMİLİNE YAZILI
Belli kişi adına Emre Kanunen emre TEMLİK BEYANI + ZİLYETLİĞİN NAKLİ (Senet üzerine veya ayrı kağıt)	Lehdarın adı/unvanı + emrine Kanunen emre yazılı: ✓ Kambiyo senetleri ✓ Makbuz senedi ✓ Varant CİRO + ZİLYETLİĞİN NAKLİ (Senet üzerine /arkasına /alonnj)	Hamili kim ise ZİLYETLİĞİN NAKLİ

CİRO

Emre yazılı senetleri devretmek için yapılan soyut bir tasarruf işlemidir.

İlk ciroyu senedin lehdarı yapar.

Senedin herkese cirosu mümkündür.

Kısmi ciro batıldır/hükümsüzdür.

Şekil:

Yazılı yapılır.

Senet üzerine, senedin arka yüzüne veya arka yüzde yer kalmamışsa senede eklenecek olan alonnj adı verilen kağıda yapılır.

Ciro kayıtsız şartsız olmalıdır. Ciroya konulan kayıt ve şartlar yazılmamış sayılır. (Ciro geçerlidir.)

Ödememe protestosu çekilene kadar yapılır. Gecikmiş ciro alacağın temliki hükmündedir.

Ciranta senedi ciro ederken ciro yasağı koyabilir. (Ciro yapılırsa ödememeden sorumlu olmaz)

Geriye ciro mümkündür.

CİRO TÜRLERİ

YAPILIŞ ŞEKLİ AÇISINDAN	
TAM CİRO	BEYAZ CİRO
Kime yapıldığı belli ise	Ciro yapılan kişi belli değil ise

YAPILIŞ AMACI AÇISINDAN		
TEMLİK CİROSU	TAHSİL CİROSU	REHİN CİROSU
Senetten doğan hakların devredilmesi amacıyla yapılır. Tam veya beyaz ciro şeklinde yapılabilir. Fonksiyonları: Temlik Teşhis Teminat	Senetten doğan hakları devretmek için değil, senet bedelini tahsil ve buna bağlı işlemleri yapmak için yetki vermek amacıyla yapılır. “Vekaleten ödeyiniz” “Tevkil/tahsil içindir” Tahsil cirosuyla senedi devralan, temsilci konumundadır. Senedi tahsil cirosu ile devralan kişi temlik ya da rehin cirosu yapamaz; sadece tahsil cirosu yapabilir.	Hamilin elinde bulunan poliçeden doğan haklarını rehnetmek amacıyla yaptığı ciroya rehin cirosu denmektedir. “bedeli rehindir” “bedeli teminattır” Senedi rehin cirosu ile devralan, temlik ya da rehin cirosu yapamaz; sadece tahsil cirosu yapabilir.

AVAL

Poliçede bedelin ödenmesi, aval suretiyle tamamen veya kısmen teminat altına alınabilir.

Kambiyo senetlerinde bir tür özel kefalettir.

Aval veren kişiye avalist denir.

Aval veren kişi asıl borçlu ile birlikte müteselsil sorumluluk altına girer.

Avalın Şekli

Aval şerhi, poliçe veya alonj üzerine yazılır.

Aval kayıtsız şartsız olmalıdır.

Kısmi aval mümkündür.

Aval “aval içindir” veya bununla eş anlamlı başka bir ibareyle ifade edilir ve aval veren kişi tarafından imzalanır.

Muhatabın veya düzenleyenin imzaları hariç olmak üzere, poliçenin ön yüzüne atılan her imza aval şerhi sayılır.

Arka yüze veya alonja yapılacaksa aval olduğu belirtilmelidir.

Kimin için verildiği belirtilmemişse aval, düzenleyen için verilmiş sayılır.

52

52. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na göre, poliçede aval hakkında aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Aval şerhi poliçe veya alonj üzerine yazılır.
- B) Aval veren kişi, kimin için taahhüt altına girmişse aynen onun gibi sorumlu olur.
- C) Aval “aval içindir” veya bununla eş anlamlı başka bir ibareyle ifade edilir ve aval veren kişi tarafından imzalanır.
- D) Muhatabın veya düzenleyenin imzaları hariç olmak üzere, poliçenin yüzüne atılan her imza aval şerhi sayılır.
- E) Kimin için verildiği belirtilmemişse aval, muhatap için verilmiş sayılır.

53

53. Düzenleyeni Dilek Demir, muhatabı Mehmet Mert olan bir poliçenin ön yüzünde bulunan Lale Leman'a ait imza, hukuki niteliği itibarıyla aşağıdakilerden hangisini ifade eder?

- A) Tahsil cirosu
- B) Mehmet Mert lehine verilmiş aval şerhi
- C) Lehdar Lale Leman'a ait beyaz ciro
- D) Dilek Demir lehine verilmiş aval şerhi
- E) Beyaz temlik cirosu

KAMBIYO SENETLERİ

Kambiyo senetleri şunlardır:

- Poliçe
- Bono
- Çek

Kambiyo senetlerinin özellikleri şunlardır:

1. Bir alacak hakkını içerir.
2. Uluslararası bir nitelik taşır.
3. Bir borç ilişkisini kurucu niteliktedir.
4. İmzaların ve beyanların bağımsızlığı ilkesi geçerlidir (İmzaların istiklali)
5. Senet teslim ve ibraz edilmedikçe ödeme yapılmaz.
6. Sıkı şekil şartlarına tabidir.
7. Kanunen emre yazılı senetlerdir.
8. Senedi imzalayanlar, kefil sıfatı ile imzalamış olsalar dahi müteselsil borçlu durumundadır. (Müteselsil sorumluluk geçerlidir)
9. Sebepsten soyut senetlerdir.
10. Kanunda sayılanlarla sınırlıdır.
11. Yalnızca çek hamiline yazılı düzenlenebilir. Poliçe ve bono hamiline yazılı düzenlenemez.
12. Özel bir usul ile takip ve tahsil edilir.

54

54. Kambiyo senetleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Kambiyo senedi sadece tacirler tarafından düzenlenebilir.
- B) Kambiyo senetleri ödenmediği takdirde, özel bir icra takip usulü ile tahsil edilebilir.
- C) Kambiyo senetleri; poliçe, bono ve çekten oluşur.
- D) Bonolar ve poliçeler, hamiline yazılı olarak düzenlenemez.
- E) Kambiyo senetleri kanunen emre yazılı senetlerdir.

55

55. Aşağıdakilerden hangisi kambiyo senetlerinin ortak özelliklerinden değildir?

- A) Kambiyo senetleri alacak hakkı içeren senetlerdir.
- B) Kambiyo senetleri bono, poliçe ve çekten ibaret olup sınırlı sayı ilkesine tabidir.
- C) Kambiyo senetleri menfi emre kaydını içermeyen senet metninde lehtar adına yer verilerek düzenlendiklerinde kanunen emre yazılı sayılırlar.
- D) Kambiyo senetleri, metinde lehtar adı yerine <hamiline> kaydına yer verilerek hamiline yazılı olarak düzenlenebilirler.
- E) Kambiyo senetlerinin içerdikleri hakkın talep edilebilmesi için genel kural olarak senedin ibrazı zorunludur.

POLİÇE

Urusları:

1. Senet metninde "poliçe" kelimesini, senet Türkçe'den başka bir dille yazılmışsa, o dille poliçe karşılığı olarak kullanılan kelimeyi
2. Belirli bir bedelin ödenmesi hususunda kayıtsız ve şartsız havaleyi,
3. Ödeyecek olan kişinin, "muhatabın" adını,
4. Vadeyi,
Vade bulunması zorunlu değildir. Vade yazılmamışsa görüldüğünde ödenecek sayılır.
5. Ödeme yerini,
Ayrıca belirtilmiş olmadıkça muhatabın adı yanında gösterilen yer, ödeme yeri ve aynı zamanda da muhatabın yerleşim yeri sayılır.
6. Kime veya kimin emrine ödenecek ise onun adını,
7. Düzenlenme tarihini ve yerini,
Düzenlenme yeri gösterilmeyen poliçe, düzenleyenin adı yanında gösterilen yerde düzenlenmiş sayılır.
8. Düzenleyenin imzasını,

içerir.

Poliçede Vade

Poliçede 4 tür vade bulunabilir:

Görüldüğünde

- a) Görüldüğünde ödenmek üzere düzenlenen poliçe ibrazında ödenir.

Böyle bir poliçenin düzenlenme gününden itibaren 1 yıl içinde ödenmesi için ibrazı gerekir.

Vadesi gösterilmeyen poliçenin görüldüğünde ödenmesi şart edilmiş sayılır.

- b) Görüldükten belirli bir süre sonra,
- c) Düzenlenme gününden belirli bir süre sonra,
- d) Belirli bir günde.

Poliçede Faiz

Görüldüğünde veya görüldüğünden belirli bir süre sonra ödenmesi şart kılınan bir poliçeye, düzenleyen tarafından faiz şartı konulabilir. Diğer poliçelerde böyle bir faiz şartı yazılmamış sayılır.

Poliçede Kabul

Poliçe vadeye kadar hamil veya poliçeyi elinde bulunduran herkes tarafından muhatabın yerleşim yerinde onun kabulüne arzolanabilir.

Kabul beyanı poliçe üzerine yazılır ve “kabul edilmiştir” veya buna eş anlamlı başka bir ibareyle ifade edilir ve muhatap tarafından imzalanır. Muhatabın, poliçenin ön yüzüne yalnız imzasını koyması kabul hükmündedir.

Muhatap, poliçeyi kabul etmekle bedelini vadede ödemeyi taahhüt etmiş olur.

Hamil isterse poliçeyi kabule arz etmez. Vade günü direkt ödeme için ibraz edebilir.

Muhatabın poliçeyi kabul etmemesi halinde kabul etmeme protestosu çekilmelidir.

Poliçeden Ödeme

Belirli bir günde veya düzenlenme gününden ya da görüldükten belirli bir süre sonra ödenecek bir poliçenin hamili, poliçeyi ödeme gününde veya onu izleyen 2 iş günü içinde ödenmek üzere ibraz etmelidir.

Kısmi ödeme reddedilemez.

Poliçenin ödenmemesi halinde hamil ödememe protestosu çekmelidir. Yoksa başvuru hakları düşer.

Ödememe halinde ihbar:

Hamil kendi cirantasına ve keşideciye durumu 4 işgünü içinde ihbar eder.

Cirantalar da kendi cirantasına ve keşideciye durumu 2 işgünü içinde ihbar eder.

BONO (EMRE YAZILI SENET)

Borçlu tarafından alacaklıya hitaben düzenlenen, bir alacağın kendisi tarafından ödeneceğine ilişkin bir vaattir.

Bonoda iki taraf vardır; ödeme taahhüdünde bulunan esas borçlu (keşideci) ve ödeme yapılacak taraf yani alacaklı (lehdar).

NOT: Bonoda muhatap yoktur.

Bonoda kabul yoktur.

Bononun Unsurları

1. Senet metninde “bono” veya “emre yazılı senet” kelimesini ve senet Türkçe’den başka bir dille yazılmışsa, o dilde bono veya emre yazılı senet karşılığı olarak kullanılan kelimeyi
2. Kayıtsız ve şartsız belirli bir bedeli ödemek vaadini,
3. Vadeyi,
Vade bulunması zorunlu değildir. Vadesi gösterilmemiş olan bono, görüldüğünde ödenmesi şart olan bir bono sayılır.
4. Ödeme yerini,
5. Kime veya kimin emrine ödenecek ise onun adını,
6. Düzenlenme tarihini ve yerini,
Açıklık bulunmadığı takdirde senedin düzenlendiği yer, ödeme yeri ve aynı zamanda düzenleyenin yerleşim yeri sayılır.
Düzenlendiği yer gösterilmeyen bir bono, düzenleyenin adının yanında yazılı olan yerde düzenlenmiş sayılır.
7. Düzenleyenin imzasını içerir.
Bir bonoyu düzenleyen kişi, tıpkı bir poliçeyi kabul eden gibi sorumludur.

Zamanaşımı:

- ✓ Hamil – Düzenleyene/ Muhataba > 3 yıl
- ✓ Hamil – Cirantaya > 1 yıl
- ✓ Ciranta – Cirantaya > 6 ay

56

56. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre, aşağıda belirtilen poliçe hükümlerinden hangisi bonoya uygulanamaz?

- A) Avale ilişkin hükümler
- B) Kabule ilişkin hükümler
- C) Faize ilişkin hükümler
- D) Suret çıkarmaya ilişkin hükümler
- E) Vadeye ilişkin hükümler

57

57. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre, bononun cirosuna ilişkin aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Alacaklı ile borçlu sıfatlarının aynı kişide birleşmesine yol açacağından, bono, ciranta tarafından keşideciye ciro edilemez.
- B) Cironun kayıtsız ve şartsız olması gerekir.
- C) Kısmi ciro batıldır.
- D) Lehine ciro yapılan kişinin ciroda gösterilmesine gerek olmadığı gibi, ciro, cirantanın sadece imzasından ibaret olabilir.
- E) Cironun bono veya bonoya bağlı olan ve "alonj" denilen bir kâğıt üzerine yazılması ve ciranta tarafından imzalanması gerekir.

ÇEK

Unsuruları:

1. Senet metninde "çek" kelimesini ve eğer senet Türkçe'den başka bir dille yazılmış ise o dilde "çek" karşılığı olarak kullanılan kelimeyi,
2. Kayıtsız ve şartsız belirli bir bedelin ödenmesi için havaleyi,
3. Ödeyecek kişinin, "muhatapın" ticaret unvanını,
4. Ödeme yerini,

Çekte açıklık yoksa, muhatapın ticaret unvanı yanında gösterilen yer ödeme yeri sayılır.

5. Düzenlenme tarihini ve yerini,
6. Düzenleyenin imzasını,
7. Banka tarafından verilen seri numarasını,
8. Karekodu içerir.

Çekte Muhatap

Türkiye'de ödenecek çeklerde muhatap ancak bir banka olabilir.

Diğer bir kişi üzerine düzenlenen çek yalnız havale hükmündedir.

Bir çekin düzenlenmesi için, muhatabın elinde düzenleyenin emrine tahsis edilmiş bir karşılık bulunması ve düzenleyenin bu karşılık üzerinde çek düzenlemek suretiyle tasarruf hakkını haiz olacağına dair muhatapla düzenleyen arasında açık veya zımni bir anlaşma bulunması şarttır.

Çekte Kabul Yasağı

Çek hakkında kabul işlemi yapılamaz. Çek üzerine yazılmış bir kabul kaydı, yazılmamış sayılır.

Çekte Faiz Şartı

Çekte öngörülen herhangi bir faiz şartı yazılmamış sayılır.

Ödeme için İbraz

- Bir çek, düzenlendiği yerde ödenecekse 10 gün;
- Düzenlendiği yerden başka bir yerde ödenecekse 1 ay içinde
- Ödeneceği ülkeden başka bir ülkede düzenlenen çek, düzenlenme yeri ile ödeme yeri aynı kıtada ise 1 ay ve ayrı kıtalarda ise 3 ay içinde muhataba ibraz edilmelidir.

Çekin takas odasına ibrazı da ödeme için ibraz yerine geçer.

Çekte ibraz süresi geçtikten sonra banka çeki ödeyip ödememe konusunda takdir yetkisine sahiptir.

Üzerinde yazılı düzenleme tarihinden önce bankaya ibraz edilen çeklerde banka ödeme yapmak zorunda değildir.

Çekin incelenmesi:

- Ciro zinciri
- Düzenleyenin imzası
- Zorunlu unsurlar
- İbraz süresi
- Karşılık olup- olmadığı vb.

NOT: Muhatap cirantaların imzaların sahteliği/geçerliliği incelemek zorunda değildir!!!

Çekten Cayma

Çekten cayma ancak ibraz süresi geçtikten sonra hüküm ifade eder.

Çekten cayılmamışsa, muhatap, ibraz süresinin geçmesinden sonra da çeki ödeyebilir.

Çekin Devri:

İbraz süresi bitmeden ciro edilebilir.

Rehin cirosu yapılamaz.

Muhatabın cirosu- batıldır.

Zamanaşımı

3 yıl

Karşılıksız çek:

Muhatap banka her çek yaprağı için belli miktar sorumludur. Bu sorumluluk çekin üzerinde yazılı baskı tarihinden 5 yıl sonra sona erer.

- Adli para cezası
- Çek düzenleme ve çek hesabı açma yasağı

58

58. Muhatap banka kendisine ödenmek üzere ibraz edilen emre yazılı bir çeki ödemedenden önce aşağıdakilerden hangisini kontrol etmek zorunda değildir?

- A) Düzenleme tarihinin gelip gelmediğini
- B) Ciro zincirinin düzgün olup olmadığını
- C) Çekin Türk Ticaret Kanunu'nda sayılan zorunlu unsurları taşıyıp taşımadığını
- D) Cirantaların imzalarının sahte olup olmadığını
- E) Düzenleyenin imzasının sahte olup olmadığını

59

59. Keşide yeri ile ödeme yeri aynı olan çeklerde, ibraz süresi ne kadardır?

- A) 10 gün
- B) 15 gün
- C) 2 hafta
- D) 1 ay
- E) 3 ay

60

60. 5941 sayılı Çek Kanunu'na göre, muhatap bankanın kanunen ödemekle yükümlü olduğu miktar için sorumluluğu aşağıdaki tarihlerden hangisinde sona erer?

- A) Çekin üzerinde yazılı baskı tarihinden itibaren beş yıl sonra
- B) Çekin düzenleme tarihinden itibaren beş yıl sonra
- C) Çekin ibraz süresi bitiminden itibaren beş yıl sonra
- D) Karşılıksızdır işleminin yapıldığı tarihten itibaren beş yıl sonra
- E) Çekin vadesinden itibaren beş yıl sonra

61

61. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre, aşağıdakilerden hangisi çekin zorunlu unsurlarından biri değildir?

- A) Düzenleme tarihi
- B) Düzenleyenin imzası
- C) Bir bedelin kayıtsız ve şartsız havalesi
- D) Lehtarın adı
- E) Karekod

62

62. TTK'ya göre çekten cayma ne zaman hukuki sonuç doğurur?

- A) Düzenleme tarihinden itibaren 1 yıl
- B) Zamanaşımı süresi dolduktan sonra
- C) Düzenleme tarihinin ertesi günü
- D) Ödeme için ibraz süresi geçtikten sonra
- E) Vade tarihinin ertesi günü

CEVAP ANAHTARI

1- C	13- C	25- C	37- A	49- B	61- D
2- A	14- D	26- A	38- D	50- B	62- D
3- D	15- D	27- D	39- C	51- A	
4- A	16- B	28- B	40- B	52- E	
5- A	17- B	29- C	41- C	53- D	
6- B	18- C	30- C	42- B	54- A	
7- E	19- D	31- E	43- C	55- D	
8- A	20- B	32- E	44- C	56- B	
9- B	21- C	33- C	45- C	57- A	
10- B	22- D	34- C	46- B	58- D	
11- B	23- E	35- E	47- B	59- A	
12- E	24- D	36- D	48- E	60- A	

